

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Gradišče št. 7, levo.
Telefon št. 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina: za tuzemstvo 4 Din za inozemstvo 6 Din.

Inserati se računajo po velikosti: Cene so navedene
v oglasnem delu.

Ustajenje.

»Moderna ljubezen do bližnjega mora biti energična, resnična, trajna, stalna, premišljena. Zanj ni dovolj, če čutim bedo s e, ko mi pride ubožec pred oči in me zdrži iz udobja. Danes je ta ljubezen v tem, da nimamo ne miru, ne pokoja zaradi fizične in moralne bede, danes pomenja ta ljubezen: neprestano delo z odprtimi očmi proti tej bedi, če je tudi ne vidimo.«

Masaryk, T. g. Otázka sociální.

Velikonočni zvonovi sežejo do srca! Ne mogoče toliko radi zunanega bleška cerkvenih ceremonij, ampak predvsem radi notranjega doživljanja, ki vstane v človeku ob prihodu pomladi, ob času prerodenja narave.

Danes izgublja človek smisel za nadnaravne sile in ne veruje v čudeže. Vrača se k naravnemu pojmovanju življenja, k realizmu, goli resnici. Vse, kar je okrog nas, doživljamo z razumom. Zato velik preveč z razumom, ki je včasih zelo blizu grdemu osebnemu egoizmu.

Nikdar se ne smemo oddaljiti od človeških dolžnosti. Nikdar ne smemo pozabiti, da človek ni le razum, ampak, da sta njegova bistvena dela čustvo in volja, kot pravi Džirina.

Čustvo solidarnosti do družine, do naroda, to je tista gonilna sila družbe, ki daje smisel za življenje. Samo povdaranje zmaterializirane interesne skupnosti ne ustvarja ljubezni do bližnjega, ampak ustvarja le trenje egoističnih snotov in čustveno posurovelost.

Delo za prepovedi današnje družbe kot celote moramo pričeti pri edini, ki sestavlja družbo — pri narodu. Zgrešena je ona pot, ki gre preko naroda v svet. V oni svet, ki nam je tuj, v svet, ki nas ne more razumeti, ki ne more dojmiti naše duše, našega čustvovanja, našega razvoja. Delo za prepoved mora izhajati iz naroda in predvsem za ljudstvo, iz katerega se sestavlja ta narod. Šele potem, ko smo svoj cilj dosegli v narodu, šele potem gre naša pot naprej, izven mej naše domovine.

Apostolsko delo je, zastaviti vse svoje sile za prepoved naroda.

V čem pa je v temeljno vse današnje nezadovoljstvo ljudskih množic? Predvsem v neenakosti posameznih slojev naroda. Na eni strani neizmerna bogastva, na drugi strani pomanjkanje in revščina. Na eni strani izkoriščevalci, na drugi izkoriščani delovni sloji. Na eni strani posedujoči, na drugi neposedujoči. To je slika današnje družbe! In ta krivična neenakost povzroča ne-

zadovoljstvo, odpor, in boj brata proti bratu.

V zmoti je oni, ki misli, da bo ozdravil neznosne socialne in gospodarske razmere samo s pisanimi zakoni o družabni preureditvi. Se bolj pa je v zmoti oni, ki misli, da bo s surovo silo preuredil družbo. S takimi metodami ne bo pomagano ponižanim in razžaljenim. Če zmagajo doslej teptani sloji naroda s premočjo sile, potem bo dosežena samo izmenjava vladajočih faktorjev: tisti, ki so doslej vladali, bodo odslej vladali in tisti, ki so bili doslej vladani, bodo odslej vladali. Boj pa s tem ni končan. Nasilno vladati se mora obdržati z nasiljem. Vsako nasilje pa enkrat pade. Vlada delovnega ljudstva bi bila torej obsojena na pogin. Prej ali slej.

Mi pa hočemo doseči trajno zmago pravice nad krivico. Toda to dosežemo le takrat, če bo naša zmaga slonela na takih temeljih, ki so nepremagljivi.

Trajna zmaga je mogoča le v ljudstvu, ki je zrelo za zmago. Zrelo je pa takrat, če je prišlo do novega družabnega reda z novim človekom. Novega človeka pa dosežemo z notranjim prepovedom celega naroda.

Prepoved. Prepoved mora biti celokupni narod z etičnimi silami humanitete, dejanske in zavedne ljubezni do bližnjega. Pripomniti pa je, da pojem nacionalne zavednosti ne sme temeljiti na solzavem rodoljubstvu (ki je v službi kapitalizma), ampak na notranji uverjenosti prave bratske solidarnosti. Neprestano moramo delati na to, da uverimo vsakogar, da ni radi samega sebe na svetu, ampak radi družbe (naroda), v kateri živi.

Verujemo, da bo delo za prepoved našega naroda kronano z uspehom. V naši veri nas potrjujejo zdrave sile v narodu, ki so zlat kapital za ustvaritev boljše, pravičnejše in srčno visoko stoječe družbe.

Verujemo, da mora priti Vstajenje vsega, kar je dobrega in plemenitega v našem narodu!

Univ. prof. dr. M. Rostohar:

Naziranje o sedanji državni krizi.

Nekateri politiki so mnenja, da v sedanji politični boji ne gre toliko za državno krizo, kakor le za rivaliziranje političnih strank in za moč ter vodstvo v državi. Jaz sem mnenja, da za politično rivalizacijo tiči težka državna kriza. Že diametralno si nasprotujoči politični gesli: za vidovdanske ustave (centralizem) in za revizijsko ustavo (federalizem, avtonomijo itd.), okrog katerih se zbirajo danes vse politične sile v Jugoslaviji že od Zagrebškega kongresa duševnih in javnih delavcev, nam dokazujejo, da obstojata tu dve divergentni politični orientaciji, dva bistveno različna naziranja o načinu notranje organizacije države in njene uprave. Ta državna kriza ni od včeraj, ampak se vleče že od časov njegovega rojstva, ko je razbita in fragmentarna konstituenta ob protestu hrvaških in slovenskih zastopnikov sprejela ustavo, ki je zgrajena na političnih fikcijah, ne pa na obstoječih dejstvih.

Tako n. pr. izhaja naša ustava iz fikcije enega jugoslovanskega državnega jezika in pravi izrecno, da je državni jezik srbo-hrvatsko-slovenski. V resnici pa tega jezika ni, niti ga nikoli ni bilo, kakor je to moral »na žalost« pripoznati in ugotoviti v »Novi Evropi« slavist Murko, da v resnici eksistira dva jezika: slovenski in srbo-hrvatski. To dejstvo, katerega so vstvaritelji Vidovdanske ustave ignorirali v napačnem mnenju, da je mogoče kak živ jezik brez posledice ustavno ignorirati ali kak fikcijski jezik dekretirati. Živ jezik je vedno vsakdanje običaj; narodni jezik je duševni organ vsakega naroda, brez katerega je narod mrtev. Za to resnico

imamo v zgodovini dovolj dokazov: narodi so izginili kot socialne celote, ko so izgubili svoj jezik, duševni organ.

Ako pa sta dejansko dva jugoslovanske jezika v državi, je jasno, da ne more biti enega jugoslovanskega naroda, kakaj narod, ki bi imel dva lastna jezika, je sociološki nesmisel. Zaradi tega pa še nisem nikak separatist, ako priznavam dejstva in povdarjam eksistenco slovenskega naroda, ampak sem in ostanem zagovornik političnega in državnega edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev in v tem smislu sem Jugoslovan.

Jugoslovanstvo mi ne izključuje eksistence slovenskega naroda, ampak pomeni zame jugoslovanstvo državno-politično integracijo, ne pa postopno narodno asimilacijo ali reintegracijo v fiktivni jugoslovanski narod. Da se izrečem konkretnije, pravim: jaz sem za to, da Slovenci z ostalimi Jugoslavlani tvorimo eno državno voljo, ki se izraža v državnem edinstvu, nisem pa za to, da bi Slovenci kot narod izginili. Zahteva postopnega narodnega in jezikovnega strnjevanja je reakcionarna, ki nas spominja na čase, ko so narodne jezike smatrali za socialno zlo, je pa tudi protikulturna, ker hoče s tem ubiti pozitivnega činitelja kulture; kakaj kulturnih dobrin slovenske narodnosti danes ni mogoče niti utajiti, niti zapostavljati dobrinam srbske in hrvaške narodne kulture.

V interesu kulture mora torej slovenska narodnost in slovenski jezik kot njen duševni organ ostati neokrnjen, posebno še, ker bi imel od tega, če bi se ta kulturni činitelj v interesu centra-

lizma zadušil, korist kvečjemu kak leni birokrat, da bi se mu ne bilo treba učiti slovenskega jezika.

Takozvana jugoslovanska ideologija, ko govori o jugoslovanskem narodu, sicer priznava eksistenco treh plemen: slovenskega, hrvaškega in srbskega, torej tri soc. individualnosti, kar je v bistvu isto, toda to pojmovanje se ne vjema z dejstvi: plemi nima svojega jezika, ampak ga ima le narod, zato je pravilneje govoriti o enem jugoslovanskem plemenu brez lastnega jezika in o treh narodih z lastnimi jeziki, ki v res-

nici eksistirajo. Bodoča revizijska ustava bo morala take sociološke anahronizme odpraviti in se bolj ozirati na žive kulturne jezike pri določevanju njihovih pravic v državi.

V prvi vrsti pa je treba, da ustava izraža narodno-kulturna dejstva, na katera se mora opirati državna zgradba, ne pa jih prezirati, sicer se utegne zgoditi, da se bomo še desetletja naprej prepirali za ustavo, dokler nam je ne bodo dali drugi. Potem šele bo med nami mir, ko bomo zopet hlapci...

naenkrat je bil gospodar nad premožem, železom in jeklom. Leta 1920 je združil tudi vsa električna podjetja (Siemens-Rhein-Elektro-Schuckert-Union). — V njegovih podjetjih tlačani okroglo 600.000 delavcev.

Vse to Stinnesu še ni bilo dovolj. Največjo kapitalistično moč v Evropi je hotel združiti s politično. Za to je treba imeti v roki tisk. Pokupil je prostrane gozde, velike papirne tovarne, časopise, poročevalske zavode, brzojavne agencije. Dal se je voliti za poslanca. — Kmalu so se pokazale posledice njegovega vpliva. Kot sovražnik republičkih dolžnosti je povzročal, da je marka bolj in bolj padala. »Čim bolj pade, tem bolj!« Da pa je to padanje v isti meri krepilo Stinnesa, kakor je uničevalo proletarijat, to se je šele pokazalo. — Prišla je »Stinnesova« vlada s Cunom na čelu. — Francozi so zasedli Poruhrje....

Drugi polom za nemško ljudstvo, ne za Stinnesa! Pod zaslonbo francoskih bajonetov je bil za Stinnesa uveden 10urni delavnik. — Potem v Monakovem priprave za Hitlerjev puč: diktaturo naj bi uvedla Ludendorff in Minow, generalni direktor Stinnesovega koncerna! Sami zavezniki iz let 1916 in 1917! — Stinnes — diktator!

Toda prišlo je drugače! Puč se je ponesrečil, Stinnes je prvič zaigral in — zadnjič! — — —

VSE TOVARIŠE SOMIŠLJENIKE OPOZARJAMO NA NAŠE IZBORNO STRANKI. NO GLASILO »SLOBODNE NOVINE«, KI IZHAJAJO PO DVAKRAT NA MESEČ V ZAGREBU. LIST IZDAJA IN UREJUE TOV. DR. J. POLITEO. UREDNIŠTVO IN UPRAVA: ZAGREB, DALMATINSKA ULICA 40a III. NAROČNINA DIN 10.— NA ČE. TRT LETA.

Zurnalistični banditi.

Ljubljana podpira akcijo levih čarjev v demokratskem poslanskem klubu, ki jim načeluje Lj. Davidović v boju proti Pribečević-Zerjavovi kliki, ki se za vsako ceno hoče obdržati na površju. Poznamo mnenje g. Lj. Davidovića samega, ki je izrazil veliko zadovoljstvo nad tem, da smo ostali zvesti zagrebški prisegi in šli v Ljubljani skupno v boj. (Jugoslavija.)

Predlanskim, ko smo stali v Ljubljani v volilnem boju pod praporom Jugoslovanske zajednice na podlagi zagrebške resolucije, je takratni poslanec tov. Brandner napisal v »Jugoslaviji« gornje stavke in bil radi njih od »Jutra« ozmerjan z »jurnalističnim banditom«. »Jutro« mu je namreč očitalo, da je stavke, kolikor se tičejo Ljube Davidovića, kratkotalno izvil iz trte. V dokaz je navajalo neko falzificirano brzojavko Ljube Davidovića, v kateri je bilo rečeno, da Davidović na poti v Prago z Brandnerjem sploh ni govoril o ljubljanskih občinskih volitvah. Pod nobenimi pogoji »Jutro« takrat ni pustilo veljati, da bi Lj. Davidović stal na strani Jugoslovanske zajednice. Toda čez leta vse prav pride. Kar takrat javnosti ni bilo jasno, je pojasnjeno danes. Ljuba Davidović je definitivno prelomil s Pribečević-Zerjavovo kliko. Takrat že, ko smo vodili volitve v Ljubljani, je bil Lj. Davidović proti tej kliki, kar je očitno pokazal s svojim glasovanjem na zagrebškem kongresu javnih delavcev. Mi smo to vedeli, zlasti pa je dobro vedel za Davidovićevo mnenje tov. Brandner, ki se je o tem razgovarjal z njim. Kdo se danes še upa dvomiti o tem, ali je govoril resnico tov. Brandner ali gosp. okoli »Jutra«? Korak, ki ga je storil g. Davidović s tem, da je za vedno obrnil hrbet Pribečeviću in Zerjavovcem in jih celo vrgel iz stranke, potrjuje, da so takrat »Jutrovi« Davidovićevo brzojavko v resnici potvrdili.

Pa še nekaj nam povedo gornji stavki iz »Jugoslavije« iz l. 1922. Da smo namreč narodni socijalisti pravilno sodili o situaciji, da smo že leta 1922 predvidevali dogodke, ki so nastopili l. 1924. To je eno. Drugo pa je to, da se sedaj jasno vidi, kdo spada med »jurnalistične bandite«.

INTRIGE IN DENUNCIACIJE.

Toliko intrig in denunciacij, kolikor se jih je izšlo zadnje tedne v Beogradu, naša prestolnica menda ne bo doživela več. Iz verodostojnega vira nam je znano, da so bili denuncirani tudi nekateri narodnosocijalistični boritelji. To danes samo ugotavljamo, da se bomo svojočasno lahko sklicevali na to ugotovitev. — Pripominjamo pa, da se morda tudi denunciacij in eventualnih posledic pravi ali ne boje.

Vsi somišljeniki na krov!

Opozarjamo vsakega somišljenika na naš poziv in prilogo v zadnji številki.

Dnevi dela za „Novo Pravdo“ so tu!

Velika noč in pa čas do prvega maja ter

1. maj

sam je za to delo najbolj prikladen. Prečitajte si vsi zadnji naš oklic! Vsak naj pridobi najmanj

3 nove naročnike!

Opozarjamo tudi na razpisane nagrade.

Denar za naročnino pošljite na podpisano upravo po poštni nakaznici ter si poštino odračunajte! Zato položnic ne prilagamo.

Uprava „Nove Pravde“,
v Ljubljani, Gradišče 7.

Drugi ustavni faktor.

(Iz zadnje številke zagrebških »Slobodnih novin«.)

O priliki razprave o današnji politični in specialno vladni krizi se mnogo imenuje »drugi ustavni faktor«. On da je začasno rešil, ali pravzaprav podaljšal krizo s tem, da je poveril Pašiću po njegovi demisijski ponovno mandat za sestavo vlade; on da hoče naročiti vladi, da omogoči verifikacijo Radićevih mandatov, potem pa da bo rešil krizo ali tako, da poveri vlado večini — in to bi imel opozicijski blok — ali da odgodi končno rešitev krize bodisi z odgoditvijo, bodisi z razpustom skupščine.

Ta »drugi ustavni faktor« je kralj. V kraljevih rokah torej leži ključ k položaju. More li on rešiti krizo tako, kakor sam hoče ali je na to vezan na ustavne odredbe?

Brez vsakega dvoma je, da ima kralj po ustavi (čl. 52) pravico sklicevati narodno skupščino k rednemu ali izjemnemu zasedanju; ima pravico zaključevati seje zasedanja (skupščinske seje); ima pravico vsak čas po državni potrebi sklicevati narodno skupščino, ki je sama odgodila svoje seje; ima končno pravico razpustiti narodno skupščino, ali pod pogojem, da istočasno odredi nove volitve v roku od najdalje treh mesecev in skliče novo skupščino v roku štirih mesecev.

Kraljev vpliv na narodno skupščino je torej zelo velik, ali ne neomejen. Njegove pravice napram narodni skupščini so obenem omejene, oziroma zvezane z gotovimi dolžnostmi.

S tem, da ima kralj svoj vpliv na narodno skupščino, ga ima tudi na vlado, na ministere. Kajti ministri so odgovorni narodni skupščini, kar pa ima samo tedaj smisel, če se more ta odgovornost vsak čas izvajati v praksi. Da se izvaja, mora funkcionirati narodna skupščina. Radi tega kralj ne more dovoljevati dolge odgoditve skupščinskih seji in da odgoditve ne smejo dosegati treh mesecev, se vidi iz tega, ker morajo biti v slučaju razpusta skupščine razpisane volitve najkasneje na tri mesece. Da pa mora biti odgovornost vlade, odnosno ministra, trajna in efektivna, je dokaz tudi

to, da je naša država po členu 1 ustave: »ustavna, parlamentarna in nasledstvena monarhija«. To se pravi, da je monarh pri svojem postopanju vezan na ustavo in da more skupno delati samo s parlamentom in samo z ono vlado, ki izhaja iz tega parlamenta, oziroma, ki ima v njem večino.

Iz vsega je razvidno, da daje ustava kralju direktive za rešitev krize. Sploh pa, če vlada že po ustavi ne bi morala imeti večine, tudi beseda »kriza« ne bi imela smisla, ker vlada kriza znači, da je vlada prišla v položaj, ki je po ustavi nevzdržen.

Da kralj ni poveril sestave vlade opozicijskemu bloku pred verifikacijo Radićevih mandatov, je razumljivo, ker ta blok brez verifikiranih mandatov še ni imel večine, ali vsaj ne sigurne večine. Pogrešek bloka je, da si ni znal verifikacije preje zagotoviti. Vendar, če bo znal blok po verifikaciji obdržati slovo, in s tem tudi večino, tedaj bo kralj vezan po ustavi, potrjeni z načelom parlamentarizma, da poveri bloku vlado. Karakteristično je, da nameravajo ti, ki drže vlado navidezno zato, da branijo Vidovdanko ustavo, svetovati kralju, da naj postopa nasprotno, torej protustavno. Kralj za svoja dejanja sicer ni nikomur odgovoren, ali odgovorni so zanj ministri, ki jih bo prej ali slej ta ali bodoča narodna skupščina lahko poklicala na odgovornost. Politčno, ne pravno vprašanje je, če dela vlada s takim nasvetom za kralja uslugo ideji monarhije. Republikanci nimajo vzroka, da bi se pritoževali zlasti proti take vrsti uslugi, vendar imajo vzrok s prstom kazati na takozvane branitelje Vidovdanske ustave, ki samo radi sebe kršijo ustavo in njena osnovna načela.

Drugačen bi bil seveda položaj, če bi — kar ni — Vidovdanska ustava izrecno poudarjala načelo ljudske suverenosti in ljudstvo kot izvor vsake oblasti. Tedaj ne bi mogel ostati Pašić pri današnjem razmerju moči v parlamentu niti minuto dalje na vladi.

Hugo Stinnes mrtev.

10. t. m. je umrl eden izmed največjih kapitalistov sveta, Hugo Stinnes. Njegovi pradedje so bili že koncem preteklega stoletja močnejši gospodje v Poruhrju. Na tisoče delavcev jim je robotalo po rudnikih. Bili so v svojih podjetjih pravi despotje, ki so z železno roko tlačili svoje podložne. Poleg te »človekoljubne« lastnosti, ki jo je Hugo Stinnes podedoval od svojih prednikov, je imel tudi precejšnjo strast za spekulacije. Združeval je železno industrijo in premožnoga podjetja v truste ter skušal zediniti proizvajanje surovih in njihovo predelavo ter izdelovanje v eni roki.

Toda kljub vsej njegovi podjetnosti in smelosti te operacije niso imele sigurnega uspeha, vsa zgradba je stala na pesku. Tu počil vojna! Takoj je izrazil Stinnes konjunk-

turo: v sporazumu z nemškimi armadnim vodstvom je izropal belgijske tovarne ter potom našinega dela, ki so ga morali vršiti belgijski delavci, izkoriščal premožnike v neposrednem antwerpskem zaledju.

Namah pa je Stinnes postal tudi politični. Na čelu velekapitale je kar najodločneje zastopal geslo: »Vzdržati do zmagae!« Kaj kri, kaj življenja tisočev in tisočev, kaj vse trpljenje proletarskih mas, samo da si je sam napolnil svoje požrešne žepce!

Vse to mu je izborno uspelo in še več. Ko je prišel polom, namreč za nemško ljudstvo, je bil zopet Stinnes tista hijena, ki je brezvestno izrabljala celotnost, da iztisne zase čim največje koristi. Izposojal si je milijarde papirnatih mark ter zanje kupoval in koncentriral vsa mogoča podjetja. Kar

Revizija ustave.

(Referat gov. dr. I. Politca na strankinem zboru dne 23. marca t. l. v Ljubljani.)

Tovariši, bratje! — Strankino načelstvo je s svojim sklepom obvezalo referentne, da poročajo čim krajše, in vsak referent je obetal, da ne bo govoril dalje od četrt ure. Kakor pa ste slišali, so trajali vsi referati dalje; niti eden od referentov se ni držal svojega obetanja. Zakaj to? Zato, ker je navada, da se ne drži obljub, tako prevzela našo notranost in se tako udomačila v Jugoslaviji, da se niti ne zavedamo več, kaj ne držimo dane besede. V malih stvarih, v trajanju referata, ne držimo besede, naši takozv. veliki ljudje, veliki politiki, veliki voditelji ljudstva in velike stranke pa tudi v res velikih zadevah niso držali besede. Ni obveljala beseda v zadevi ustave, in zato se danes, v šestem letu obstanka naše države, obstoja in gori ustavno vprašanje, ustavni problem. Ni obveljala beseda, ki je bila dana v krškem taktu; ni obveljala ona v sklepkih in navodilih Narodnega vijeća: ni obveljala beseda, proglašena v srbski skupščini leta 1915; ni držala napoved beseda, ki so si jo dali naši junaški boritelji, živi in že mrtvi, ki so se borili za vse druge ideale, kakor so ustvarjeni danes. Današnje stanje, današnja ustava je kršenje teh danih besed, ki vse značijo eno: Jugoslavija plemensko enakopravna, socialno pravična, kulturno napredna! Namesto Jugoslavije imamo danes Eshaezijo; namesto plemenske enakopravnosti — šovinizem in plemensko hegemonijo; namesto kulture — azijskizem. Tako stanje je posebej v takozv. Vidovdanski ustavi: to vzdržuje in omogoča ustava, in ker nečemo tega stanja, moramo revizirati ustavo. Ni Jugoslavija, ni ljudstvo, nismo mi radi ustave, temveč ona je radi vsega tega. Zaradi kakke ustave ne bomo odpravili Jugoslavije, škodili narodu in ubili sebe; zaradi obstanke države, narodovega življenja in naše sreče je treba revizirati ustavo. Toliko v odgovor vsem, ki strašijo pred revizijo, ker gledajo v ustavi cilj namesto sredstva.

Če mi šele na današnjem zboru, v šestem letu obstanka države in naše stranke, prinašamo program o reviziji ustave, to ne pomeni, da tega programa preje nismo imeli. To, kar smo mislili o ustavi, o smernicah, v katerih jo je treba revizirati, to je bilo vse jasno izraženo v resolucijah prejšnjih naših zborovanj, v pisanju naših organov, v govorih na naših sestankih. — ali vse to ni bilo sistematično združeno v obliki vezane programa. To delamo šele danes. In čeprav ta program po svojih sestavnih delih ni nov, vendar kaže neki stalni razvoj v naši stranki. Kajti odkrito moramo priznati, da smo se v predstavi revizije ustave v teku časa razvili. Naša poslanca, ki sta glasovala v konstituenti proti ustavi, sta si predstavljala tedaj revizijo ustave drugače kot danes. In onadva in mi in vsa naša stranka, kakor — reči moramo — tudi večji del ljudstva, vsi smo se v tem pogodu razvili, izpremenili, izkušnja. Žalostna petletna izkušnja — koliko bi bilo bolje, da bi je ne bili preživeli! — je vplivala na ta razvoj, nas prisilila k temu. Pod vodstvom izkušnje, te najsigurne vodnice v življenju, a zlasti v politiki, smo se razvili od najhujših avtonomizmov v ... nečemu reči federalizem, ali če bi bila za to, kar berete v našem ustavnem programu in kar boste še slišali od mene, primerna beseda federalizem, se mi ne bi smeli strašiti niti te besede, ker niti federalizem, niti avtonomizem, niti centralizem niso država; vse to je le način, kako more biti država urejena, zato tudi njej podrejeno in napram državi kot glavni — nekaj

stranskega. Noben način državne ureditve ni sam po sebi škodljiv ali koristen, dober ali slab; lahko je to in ono, odnosno ali to ali ono, vse po tem, za katero državo in v katerih slučajih se uporablja. Ali če nas uči izkušnja, da je — za našo državo, pri naših razmerah, in to še danes — centralizem škodljiv, avtonomizem pa pomanjkljiv, potem ne bi bili politiki in ne bi postopali v korist državi in ljudstvu, če ne bi izbrali nekaj tretjega.

S tem, da smo se razvijali v predstavi o načinu, kako naj se uredi država, se nismo razvili v predstavi o sami svrhi države, o njenih temeljih. Ostali smo vedno isti v tem, da smo en narod in da moramo imeti eno državo! Če se niso Slovenci, Srbi in Hrvati nikdar manj kakor danes zavedali kot en narod, je to največ pripisovati ustavi. Potem pa je tudi eden od razlogov, da zahtevamo njeno revizijo, da ž njjo vpostavimo in okrepimo občo zavednost narodnega edinstva. Na teh temeljih, na temeljih edinstva naroda in države, je zasnovan tudi naš program o reviziji ustave.

Ljudje, ki branijo današnjo centralistično ustavo, zamenjajo edinstvo s centralizmom in zato dolže vse, ki niso za to ustavo, da so proti edinstvu. Ali centralizem ne znači edinstva, kakor tudi federalizem ne znači separatizma ali razcepljenosti. Separatizem je to, kar separira, razdvaja, edinstvo pa je to, kar ujedinja. S tega stališča je današnja ustava najbolj separatistična, ker nas je separirala, razdvajala, raztrojila, kot še nikoli. Centralizirala jo je eno, to je denar. Centralizirala je denar vsega naroda v pestih srbske oligarhije, ne zato, da ga ta decentralizira, porazdeli med ves narod, temveč da ostane v pesteh te oligarhije. Mi, nasprotno, hočemo, da se čustva vseh sinov troimenskega naroda centralizirajo v tem narodu, v tej državi. In to bomo dosegli, če uredimo državo tako, da se bodo v njej počutili dobro vsi, ki bodo pošteno delali.

Današnja ustava je centralizirala vse razum čustva: centralizirala je denar, centralizirala upravo, centralizirala zakonodajo. Mi bi proti sami centralizaciji kot taki ne imeli nič, če bi se ž njjo dosegala svrha države. Kajti kakal bi se upiral Hrvat ali Srb ali Slovenec proti centralizaciji, če so jim zajednem interes vsakogar izmed njih i kot človeka, i kot Jugoslavana, i kot delavca, obrtnika itd.? Ako bi se dalo iz Kočevja, kot centrala, vladati nad celo državo, se niti en Srb ne bi temu upiral, čeprav leži ta center v Sloveniji, pa tudi niti en Jugoslovian izven Bosne ne bi nasprotno centralizaciji, če bi se z uspehom izvajala za vso državo, recimo iz Prnjavora. Ne ugovarjamo torej mi centralizaciji zato, ker je v Beogradu, iz srbskega Beograda, temveč enostavno zato, ker ta centralizacija ne daje narodu in državi to, kar ljudstvo in država od zakonodaje in uprave po vsi pravici lahko zahteva. Beograd se je pokazal popolnoma nesposoben, da bi dajal kakone celi državi in da bi upravljal celo državo, ne mogče zato, ker je Beograd, temveč enostavno zato, ker tega ne bi moglo izvesti niti eno mesto Jugoslavije. Ker pa je tako, je povsem naravno, da odvajamo Beogradu vse to, česar on ne zmore, kdo drugi — pokrajine — pa more bolje opravljati. Beogradu, oziroma narodni skupščini pustimo vsaj eno stvar, ki jih v interesu države more in mora vsajati, medtem ko prepustimo vso ostalo zakonodajo pokrajinam, oziroma njihovim skupščinam. Istotako pustimo vladi v

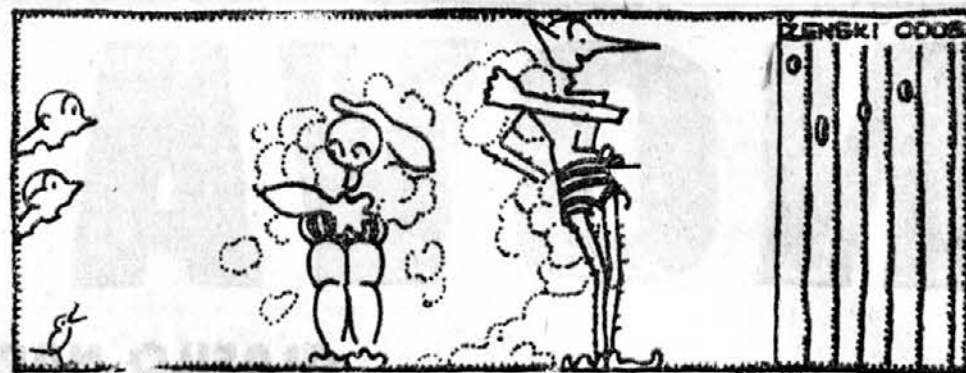
Beogradu — centralni, državni vladi — vršiti one posle, ki jih more in v interesu celote mora ona opravljati, medtem ko vsa ostala opravila prepustimo pokrajinskim vladam. Smo li s tem državo razdelili, razcepili? Ne, ostala je ena, razdelili pa smo njene posle. Postopali smo v državnem gospodarstvu tako, kakor bi napravili vsak poedinec v svojem privatnem gospodarstvu. Niti poedinec ne prevezi nase več dela, kot ga more izvršiti. Če ga pa le prevzame, ga razdeli med druge. V družini oče služi denar z delom v uradu, mati kuha in pere, otrok pa hodi v šolo, in vendar zato ta družina ni prenehala biti ena družina. Po logiki naših centralistov bi moral oče služiti denar, kuhati, prati in hoditi v šolo, da bi ostala družina ena. V tovarni ne bo in ne more tovarnar sam opravljati vse delo, počenši od upravnškega in pisarniškega, pa do onega najnavadnejšega delavca, temveč razdeli vse te posle med deset, sto in več oseb, pač po potrebi. In vendar ne bo nikdo dejal, da je zato tovarna razpadla, da je prenehala biti ena! Tako je tudi z državo! Ona ostane ena, čeprav se njeni posli porazdelje med državne in pokrajinske oblasti. Naši centralisti celo sami dopuščajo, da se uprava decentralizira. Če je to mogoče z upravo, ki je ena funkcija državne oblasti, zakaj ne bi bilo to mogoče tudi z zakonodajo, ki je druga funkcija te oblasti? Če se del uprave od državne oblasti prenasa na pokrajinsko, ker prva ni sposobna, da bi jo vodila, zakaj se ne bi v istih slučajih in iz istih razlogov prenesel tudi del zakonodajne oblasti z države na pokrajino? Ali naj mogoče radi fikcije o državnem edinstvu ovrzemo narodno življenje in ne damo ljudstvu onih zakonov, ki jih potrebuje? Koliko nam je samo treba zakonov, ali državni centralni parlament t. i. narodna skupščina ni nam dala niti enega, vsaj dobrega ne! (Konec prih.)

KARO-čevlji
MARIBOR, Koroška c. 19.

Kino Ideal
predvaja v nedeljo 20., pond.
21., torek 22. in sredo 23. t. m.
Materino srce
Tragedija mlade žene v 5 dejn.
v glavni vlogi Fritz Greiner.

Obleke najboljše, najcenejše in v največji izbiri ima
J. Maček, Ljubljana.
Posebni oddelek: otroške obleke, moško perilo.

Tovariši! Zbirajte
povsod in pri vsaki
priliki za brezposelne!

Tam v kopališču pranje letno
Je z milom „Zlatorog“ prijetno,
ko polne pene vse so banje,
c'lo dame kukajo skozi špranje.

(Dalje sledi.)

V imenu Njegovega Veličanstva Kralja!
Deželno sodišče v Ljubljani je vsled naredb z dne 25. febr. 1924, s katero je bila določena glavna razprava, razpravljalo dne 8. marca 1924 pod predsedstvom v. d. s. sv. Mladica v navzočnosti d. s. sv. dr. Mohoriča, d. s. s. Antogje in sodnika dr. Sajovica kot sodnikov ter avskultantov Kobala kot zapisničarja, zasebnega obtožitelja zastopnika namestnika dr. Fetiha, obtoženca Antona Brandnera in zagovornika dr. Marušiča o obtožbi, katero so dvignili zasebni obtožitelji dr. Siegfried Wildt, ing. Viljem Lakot in Avgust Post zoper Antona Brandnera radi pregreške zoper varnost časti in po predlogu, stavljenem po obtožitelju na obsojdo po obtožbi event. radi prestopka po členu III-1 zakona z dne 15. okt. 1868 dr. zak. št. 142 in objavo razsodbe dne 18. marca 1924 razsodilo tako:

Anton Brandner rojen 11. sept. 1891 v Zuzalcih na Koroškem, pristopen v Ljubljano, r. k. vere, samski, odgovorni urednik „Nove Prave“, stanujoč v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 75, predkaznovan je kriv, da je kot odgovorni urednik periodičnega časopisa „Nova Pravda“ v Ljubljani zanemaril ono pazljivost, katero je bil dolžan uporabljati ter je vsled tega bila natisnjena v št. 44 imenovanega lista z dne 2. nov. 1923 na strani 2 v rubriki: „Strokovni vestnik“ notica pod naslovom „Polzela“ z naslednjo vsebino: „Med tukajšnjim delavstvom vlada silno ogorčenje radi nadutosti Nemcev Wildta, Lakotta, Posta, ki delajo z našim delavstvom, kar se jim ljubi in vse nemo. Poročali smo že o odpustu dveh narodno zavednih delavcev, ker sta se držnja propagirali svojo narodno delavsko organizacijo. Vkljub temu, da je uradna preiskava dognala, da sta bila popolnoma neupravičeno odpuščenca, sta oboje vedno brez krivde, a objestni Nemci triumfirajo. Vsi podvzeti koraki so bili doslej brezuspešni in je vsak natelet na gluha ušesa, zato se je bati, da si ogorčeno delavstvo prei ali sili samo ne poišče pravice. Takrat ne bodo Nemci in nemurje tudi vsi orožniki ubrali, ker vsake stvari je enkrat konec; tudi potrpljenja. Od pritenplih tujece se naš posteni delavec ne bo pustil metati na cesto in ne bo radi njih z rodbino vred gladoval.“, kateri članek nosi vse objektivne znake pregreške zoper varnost časti potom tiska

po §§ 488 in 491 k. z. S tem je zakrivil prestopke zanemarjenja dolžne paznosti po čl. III-1 zakona z dne 15. okt. 1868 št. 142 d. z. in se obsodi po čl. III-5 omenjenega zakona na 200 Din denarne kazni event. za slučaj neizpolnitosti na dva dni zapora in po § 389 kazenskega pr. r. v povračilo stroškov kazenskega postopanja in eventualne izvršitve kazni ter po tar. post. 193 takš. zak. na plačilo takse 50 Din. Obtoženec ima v smislu § 39 zakona z dne 17. dec. 1862 št. 6 dr. z. na svoje stroške objaviti sodbo v listu „Narodna Pravda“ najkasneje v 14 dneh po pravomočnosti razsodbe Razlogi. Dne 2. nov. 1923 je prinesla „Nova Pravda“ v številki 44 med drugim tudi članek pod naslovom „Polzela“, v katerem članku se očita „Zasebnemu obtožitelju“ nadutost, samolastno brezobzirno postopanje z narodnim delavstvom, od katerega sta bila dva odpuščenca edino radi tega, ker sta zavedna Slovenca, dalje objestnost in pritenpstvo. Vsi ti očitki so gotovo razaljavni za zasebne obtožitelje in je s tem objektivno podan dejanski stan pregrešk po §§ 488, 491 k. z. Oziroma na delstvo, da se obtoženec zagovarja, da inkriminiranega članka pred natisom sploh ni čital ter ta trditve po kakem protidokazu ni ovržena je pač obtoženec s tem, da je prišel vsled njegove brezobzirnosti razaljavni članek v tisk in objavo kot odgovorni urednik zanemaril svojo dolžnost in je s tem potemtakem ustanovil dejanski stan prestopka po čl. III-1 cit. zakona. Kar se tiče po obtožencu ponujenega dokaza resnice stoji sodni dvor na stališču, da pri prestopku po členu III-1 zakona z dne 15. okt. 1888 dr. zak. št. 142 dokaz resnice sploh ni dopusten, ker je ta prestop, ki ga je označil kot kulpozi — formalni delikt, delikt sul generis, doprinese najkasneje že isti moment, ko pride članek v natis ter je radi tega vsak poznejši dokaz resnice izključen, nedopusten. Iz tega razloga je tudi sodišče zavrnilo po obtožencu ponujen dokaz resnice. Krivdorek je utemeljen. Kazen je bilo odmeriti po čl. III-5 cit. zakona z globo 200 Din do 2000 Din. Obtežilo je bilo povratek, olajšino pa priznanje. Kazen je krivdi primerna. Ostali izreki sodbe temelje na zgoraj citiranih zakonitih določilih. Ljubljana, dne 18. marca 1924. — Mladič, I. r.

Iz ljubljanskega občinskega sveta.

Ljubljanski občinski svet je imel svojo sejo dne 10. aprila, katere se je nadaljevala dne 14. aprila in je ob obravnavanju dnevnega reda omenili predvsem to-le:

Elektrifikacija Ljubljane.

Sprejet je bil nujni predlog, da se izvoli petčlanska komisija strokovnjakov, ki naj proučijo še enkrat vse projekte za zgraditev

hidroelektrične centrale na Savi. Pri tej priliki se je v občinskem svetu razvila živahna debata o elektrifikaciji Ljubljane.

Brez vsakega dvoma je, da je preskrba Ljubljane z elektriko neodoljiva zadeva. Sedanja kalorična elektrarna v Ljubljani že zdavnaj več ne zadostuje potrebam mesta. Če se hoče Ljubljana gospodarsko dvigniti

Socijalna zakonodaja in politika.

(Konec.)

Tudi za naše kmetško ljudstvo zahtevamo, da se čimprej izvedejo socialne reforme. Naša država je uvedla agrarno reformo, ki sloni na tem, da se morajo razlastiti fidejkomisi in veleposstva in razdeliti med one, ki zemljo v resnici obdelujejo. Zahtevamo čimprej izvršitev agrarne reforme v polnem obsegu.

Država kot delodajalec je poklicana v to, da rešuje socialna vprašanja napram svojim delojemalcem. In tukaj stopa predvsem v ospredje ureditev uradniškega vprašanja. Neizbrisna sramota za našo državo je, da pusti propadati državne nameščence, ki tvorijo temelj naše države. Država ima tudi mnogo velikih podjetij, v katerih je zaposlenih nebroj delavcev. Napram delavcem naj država prednjači z dobrim vzgledom, kako je treba reševati socialna vprašanja.

Tudi davčno vprašanje pomeni za državo socialno vprašanje. Odstraniti je treba indirektno davke, kajti ti davki niso nič drugega, kakor obdavčeno delo. Odpravi naj se davek na življenjske potrebe, kakor na sladkor, sol itd. Nasprotno pa naj se v visoki meri obdavi dohodnina, zvišajo naj se premoženjski davki in pristojbine na dedščine.

Zahtevamo odpravo smrtni kazni. Mladotne kaznjence je treba ločiti od odraslih, kaznuje se naj jih največ s tiso, da se jih pošlje v poplajevnice.

Sicer pa naj napravi država več sol in manj ječ.

Naloga države je, da prevzame skrb za udove in sirote in to skrb tako uredi, da ne bo ponižujoča za prizadete. V splošno ljudsko blagostanje naj se v celoti izvede bolnišni in neizgovno zavarovanje delavcev, zavarovanje za osemnoletno in brezposelnost.

Ob prevratu smo imeli sedem upravnih področij socialno-političnega pokreta. Dosedaj pa imamo v naši državi sledeče socialne zakone:

1. Zakon o zavarovanju delavcev in pokojninski zakon.
2. Skrb za vojne invalide: zakon o invalidih, invalidske profesionalne šole in izobraževalnice, prednost pri službah, invalidske proteze, delavnice, domovi.
3. Zaščita dela: inspekcija dela, delavske zbornice, borze dela, podpore brezposelnim, kolektivne pogodbe.
4. Protialkoholno gibanje: prepuščeno v glavnem privatni inicijativi.
5. Poseben referat.
6. Prehrana pasivnih krajev: organizacija poljedelskih zadrug in njihovih savezov.
7. Izseljenštvo: zaščita izseljenikov pred izrabo, komisarijati.
- 7a. Kolonizacija različenih krajev, predvsem po dobrovoljih, krediti.
- 7b. Pobijanje draginje: carinska zaščita domače industrije, omejitve uvoza, občinska sodišča, affiranje dnevnih cen.
8. Socialna higijena: dispansarij za matere in dojenčke, brezplačno zdravljenje ubožnih, zdravilišče tuberkuloznih in alkoholikov, umobolnice, spolne nalezljive bolezni.

9. Splošna socialna higijena: potovanjski učitelji, pouk o splošnih človeških pravicah in dolžnostih, večerni kurzi za spopolnitev izobrazbe in kulture, socialne knjižnice, zadruga stanovanja, krediti na dolgi rok (hipoteke).

10. Socialna statistika: umrljivost otrok, splošna umrljivost, statistika o boleznih, statistika o neizgovnih, zločinih, kazenskih prestopkih, analfabetih.

Program glede socialnega zavarovanja je sledeč:

1. Neizgovno, 2. bolniško, 3. starostno, 4. smrtno, 5. zavarovanje preostalih, 6. zavarovanje dote, 7. zavarovanje za slučaj brezposelnosti, 8. higijenske in zdravstvene naprave.

V obseg zavarovanja spadajo: 1. namoščenci, 2. ročni delavci, 3. mali obrtniki in trgovci, 4. mali poljedelci.

V skupine so razdeljeni po vrsti dela:

1. Socialno zavarovanje nameščenec, 2. socialno zavarovanje delavcev in trgovcev, 3. socialno zavarovanje malih poljedelcev in nastavlencev v vrtnarskih obratih.

Vzgoja k socialnosti: Socialnost, solidarnost, čut za kolektivnost, moderna kultura ter pobijanje materializma, individualizma in egoizma.

Socialno zavarovanje bodi enotno in ga je treba motriti s stališča finančnega gospodarstva. Ni pravili gospodarskih razlogov, da imamo delavstvo po strokah zavarovano. Ni samo finančne razlike, temveč je tudi meritorna. Pri prestopu iz ene zavarovalnice v drugo se pridoblenih pravic ne vpoštevata. Potrebna je tesna kooperacija bolniškega zavarovanja s pokojninskim zavarova-

njem zasebnih nameščenec. Pokojninski zavod je brez dvoma zainteresiran na uspešnem delovanju bolniškega zavarovanja, ker se na ta način more invalidnost premakniti na višjo starost. Pokojninsko zavarovanje nameščenec je treba raztegniti na celo državo. Danes imamo to zavarovanje samo v Sloveniji in Dalmaciji, kar ogroža konkurenčno zmožnost našega gospodarstva. Pokojninsko, invalidno in starostno zavarovanje je treba opreti na realnejše vrednosti in ne na današnje slabo valutno. Po današnjem finančnem sistemu se teaurirajo ogromne vsote kapitala, ki pa ne se vporabi šele čez deset, dvajset ali več let. Današnja bremena za bodoče generacije nosi težko tako naše gospodarstvo, kakor tudi nameščenci sami. Fundiranje zavarovanja v zlati valuti bi omogočilo mešan sistem, deloma kapitalno kritje, deloma razporeditev. Teaurirani kapitali socialnega zavarovanja se naj uporabljajo za omiljenje stanovanjske bede. Iz razlogov pocenitve uprave bi bilo treba zbirati statistični material, v svrhu ukinitve neizgovnega zavarovanja kot posebne panoge in razmisljati o združenju neizgovnega zavarovanja s splošnim invalidskim zavarovanjem. Izvesti je zavarovanje za slučaj bolezni za državne in druge javne nameščence. Zavarovanje poljedelskih delavcev ni še izvedeno, dasi zakon predpisuje, da bi bilo moralo stopiti v veljavo že 1. julija 1923. Zahtevati je z vso odločnostjo noveliranje zakona od 14. maja 1922, ker je v meritornem in organizatornem pogledu zelo pomankljiv. Izvesti se mora popolno avtonomno zastopstvo interesov z dve-

tretjinskim zastopstvom zavarovancev v nadzorstvu. Socialno zavarovanje se mora izločiti iz državne uprave. Državi naj bo prepuščeno le vrhovno nadzorstvo. Zahtevati moramo tudi popolno pokrajinsko avtonomijo naših okrožnih uradov. V zakonu je treba formulirati določila, ki preprečujejo izkoriščanja zavarovanja. Zavarovalne institucije je treba do skrajnosti depolitizirati. Zahtevamo tudi, da se takoj vpostavi delavska sodišča, ki bodo določala o sporih glede delavskega zavarovanja. Istotako tudi zahtevamo, da se delavski zbornici omogoči delo s tem, da se ji ustvari finančna podlaga. Začasno naj se pobirajo po zakonu o zaščiti delavstva predvideni prispevki za delavsko zbornico. Da se delavstvo pobliže seznani z zakonom o zavarovanju delavstva, je nujno pripočeti, da se prične od strani okrožnega urada, kakor tudi od strani strokovnih organizacij s poljudnimi predavanji, kar je tedaj, ko se bodo delavci zavedali, da je to njihov zavod, bodo imeli od njega tudi prave koristi.

Naš cilj je: blagostanje in udobnost za vse. — Razredne razlike morajo po zakonu evolucije izginiti, mlada jugoslovanska država mora postati pravi dom vsega jugoslovanskega ljudstva. Tako, da jo bo pripravljeno iz ljubnezi braniti z vsemi sredstvi proti sovražniku napredka in svobode. Naši državni in vodilni politiki so na razpotju: ali naprej ali nazaj, ali v življenje ali v pogubo. Nočemo narodno smrti, temveč zahtevamo socialno zakonodajo v korist jugoslovanskega ljudstva, kajti socialna pravice so temelj trane države.

O Gregorju in njegovi bratovščini.

(Legenda iz današnjih dni.)

Sv. Gregor, pravijo, je bil papež. S tem pa nima bratovščina nič drugega skupnega, kakor ime. Patron omenjene bratovščine je namreč tudi Gregor, velik patron, kakor je bil sv. Gregor velik papež. Pa čudodelnik je tudi Gregor, velik čudodelnik. Pravijo, da pade na zemljo, ako on vrže cekin v zrak, pomislite, pristen — klopoteč! Tega ne zmore vsak. Zato pa so imeli do najnovejših dob tudi bratje in častilci brezmejno zaupanje v svojega čudodelnika, velikega patrona Gregorja.

Do najnovejših dob pravim. Danes se je to zaupanje precej omajalo. Stvar pa je prišla takole.

Gregorjeva bratovščina je razpletena v manjšem obsegu po celi Sloveniji ter ima povsod filijale. Bratje in sestre se radi priporočajo v duševnih in telesnih stiskah svojemu patronu, velikemu čudodelniku Gregorju. Kdo se naj čudi temu? Saj je vendar že aktivno pripomogel marsikakemu varovancu v državni službi do napredovanja na škodo čisto boljše usposobljenim tekmecon ter vdihnil celo živinozdravnikom pedagogične zmožnosti. Pri njem pač ni mnogo nemogočega. Glasnik Gregorjevega Srca priča vsak dan o neprecenljivih zaslugah velikega »čudotvornika«, o brezmejni ljubezni do žlahtne kovine, iz katere

re se delajo na konec — klopoteč, ter o globokem zaničevanju žensk, ki zapeljujejo kakor vlačuga Avtonomija moške v greh in pohujšanje.

Pa se je zgodilo, da je veliki čudodelec Gregor zopet pridno izpreminjal cekine v zaprtjake, ko zasliši oddaleč vzdihovanje in prošnje svojih pobožnih za pomoč, hitro pomoč v nujni stiski. Ravno je bil sfrčal zadnji zlatnik v zrak ter se razlil po tleh v rjavo brozgo z vonjem po greznici. Treba je bilo nove kovine, kajti iz klopoteč delati zlato, tega čudeža ne zmore veliki čudodelnik. Stiska je bila velika; torej na pot, da ne izgubijo vere vanj bratje in sestre, da ne razpade bratovščina razpletena širom Slovenije.

Toda, človeku ni dobro samemu biti, še manj pa brez družbe potovati. Zato povabi Gregor s seboj najboljšega prijatelja, ki je istotako velik nasprotnik žensk, z imenom Centralizem. Odpotovala sta na daljno pot ter delala načrte, kako bi onemogočila v Sloveniji vlačugo Avtonomijo, ki pohujšuje moške in jih zapeljuje v greh.

»Ti Gregor!« pravi Centralizem prijatelju, ki ti ni nič drugega nemogoče, kakor delati iz klopoteč zlato, se zgledis pri kralju ter mu dopoveš, da je treba to žensko zapreti, utopiti, ustreliti ali obesiti kot državni nevarni element. Tako se je iznebimo za vedno.

Ker je Gregor istega imenja, si izposluje predvsem v prestolici avdienco. To-

da kralj ni nič kaj radoveden na slovensko Avtonomijo, pač pa vpraša, če se stoji njegova lovška vija na Bledu. S tem je avdienco končana in Gregor milostno odpuščen.

Več sreče ima veliki čudodelnik v ministrih. Tu poseti predvsem prometnega ministra ter mu pojasni, da železnice ne morejo funkcionirati, ker se nekateri železniški uradniki, a la Deržić zavzemajo za taka protiprometna sredstva, kakor je ta preklicana Avtonomija. Minister prometa uvidi potrebo, da se pride temu v okom ter obljubi represalije. Slične uspehe doseže Gregor tudi pri drugih gospodih. Zlasti je zagrozil minister prosvete, da bo dal tistim učiteljem, ki so le kedaj poškilili za ono nesramno vlačugo, za kazen in v svarilo. Izstakniti najmanj — desno oko. Pomirjen se je vračal Gregor proti domu z zagotovilo, da je pomagal marsikateremu varovanku v stiski in — da bo mogel še nekoliko časa delati — čudeže.

Toda komaj prestopi čudodelnik Gregor domači prag, že ga preseneči vest, da je vlada padla in so se razblinile vse nade v ministrske obljube, v prazen — nič. Pravijo, da so tedaj najbrumnejši Gregorjevi izgubili vero v svojega čudodelnega mojstra in velikega patrona. Glasnik Gregorjevega Srca se bridko pritožuje nad nehvaležnostjo sveta. Vrste bratov in sester se sumljivo redčijo. — Kaj bo, kaj bo, če se Avtonomija ne vkroti?

Edvardu, ki se mu zopet hoče zahvaliti, rahlo položil roko na usta rekoč:

»Nobene besede, dragi prijatelj! — Ravno kar sem bil pri Jimu ter ga me veliko začudenje izvedel, da ga je Eliza na vse mogoče načine poskušala pregovoriti, da se mi upre in me umori. Tudi vi, Tom in obe deklice naj bi bili postali žrtve njene maščevalnosti. Na zelo pretkan način je ničvrednica skušala izrabiti Jimovo sovraštvo do Molly Gordon, da bi ga pregovorila k izvedbi svojih zvičajnih načrtov. — Jim je odločno odklonil svoje sodelovanje, ni pa izdal njenih naklepov. Njegovo sovraštvo do Molly Gordon je znala z raznimi spletkami podnetiti v taki meri, da se je Jim v svoji divji jezi odločil za umor mlade deklice, kar je itak znano.

Mladi mož pritrdi. Tajnstveni pa nadaljuje:

»Ko sem sedaj Jimu pripovedoval, kaj je Eliza storila, da bi se teror potopil, tedaj je vse vzkipele v njem, ker mi brez nadaljnega priznaja, kar je vedel o Elizi. Tudi je odkrito izpovedal, da je parkrat skoro podlegel njenemu vabljenemu prigrivanju, končno pa je vendarle zmagała njegova udanost do mene kljub mamljivim vabam. Jim je neizobražen mož. Grizlo in peklo ga je dejstvo, da ste vi, dragi Edvard, postali moj prijatelj, pa tudi to, da sem Molly Gordon vzel pod svoje varstvo. Kljub temu pa je odločno odbil svoje sodelovanje pri izvedbi Elizinih temnih naklepov, in zato je hotela tudi njega pogubiti.

Sedaj mi je Jim udan na življenje in smrt, o tem sem trdno uverjen. Ker mi je sveto in odkrito obljubil, da se hoče v bodoče kar najbolj spoštljivo vesti napram Molly Gordon svoji rešiteljici — kot je sam imenoval — sem mu odpustil ostalo kazen.

V Edvardovih možganih vse vre; misel podi misel.

Eliza, morilka? — To je naravnost nekaj groznega!

»Zakaj neki je to storila?« vpraša končno tajnstvenega moža. — Mož s krinko zmaje z ramami.

»Vsekakor iz ljubosumnosti napram Molly, ki je uživala prednost pred njo, in pa iz nje tečeje pohlepa po časti. Kar se tiče častihlepa, je Eliza kaj zadoneto bitje. Že od nekdaj jo je vsako tudi najmenjše zapostavljanje smrtno užalo. V svoji vihravosti, divji in neutешljivi strasti je najbrže dozorol v njej grozni načrt, da nas vse skupaj uniči, sama pa si prilisti vse moje bogastvo ter z njim pobegne.

»Kajne, sedaj se hočete vrniti domov, obojino boljše povedano, mi že plovemo proti domu?« vpraša čez nekaj časa Edvard.

»Ne, dragi prijatelj, danes jutraj dospemo že k izlivu reke Fay. Svojega potovanja na Škotsko iz gotovih vzrokov ne morem odložiti. Eliza se s svojim begom tudi ne bo tako podvžala.

V hiši sem pustil zanesljivega čuvaja, katerega ne bo mogla tako lahko premamiti. Naletimo jo še v hiši, ko se vrnemo in —

Edvard vprašujoče vpre svoje oči v tajnstvenega moža.

»Izdajalka ne uide svojih kazni. Toda ti ni vaša posel, dragi Edvard. Sam hočem ničvrednico soditi in — kaznovati.

Mladi mož ve dovolj. — Eliza je zapisa smrti. Da bi prošil zanjo, nato si niti misliti ne upa. Saj tudi njega samega navdaja stud in groza pred žensko, ki je hotela toliko človeških življenj neusmiljeno žrtvovati smrti.

»Na Škotskem ostanemo najmanj teden dni,« nadaljuje mož s krinko, »in če ste s tem zadovoljni, naj vas tam svedenik za vedno zveže z vašo Bessy!«

»Zadovoljen?« vzklikne Edvard veslega obraza, »o, kako vprašanje — — —!

»Dobro, potem bom vse ostalo uredil; tudi Molly more praznovati svojo poroko s Tomom. Potem vam do nadaljnega izročim poveljstvo na Terrorju; kajti sedaj ne potrebujem nič več Bessy — njen nastop v

salenih bi mogel vendarle enkrat postati za njo usodepoln.

In ravno tega si je Edvard najbolj želel, da bi bila njegova sreča popolna. Na tistem je že pogosto s strahom mislil na to, da bi se morala njegova Bessy tudi še v bodoče izpostavljati držnim pogledom raznih pustolovcev in brezvestnih laškoživcev. Sedaj ima postati za vedno njegova, samo njegova. — Mož s krinko je menda uganil Edvardove misli; tih vzdih se mu izvije iz ust. Vendar pa se mu posreči zakriti svoj nemir, ki divja v njegovi notranjstvi.

»Barona Hardyja in njegovega zaupnega spremljevalca Clifforda menda poznate,« prekine naglo tajnstveni mož mračni molk.

»Gotovo ju poznam, saj sem obadva večkrat videl pri družabnih zabavah v hiši polkovnika Mac Donnella.

»Dobro. Eden mojih izslednikov me je obvestil, da sta baron in njegov spremljevalec en dan pred našim odhodom odpotovala na Škotsko. Dovolj vzroka imam za domnevo, da bivata ta dva moža iz gotovih vzrokov v bližini posestva, kjer smo se zadnjikrat ustavili s Terrorjem. Morda ste, dragi Edvard, toliko prijazni, da za časa moje odsotnosti ugotovite, če je moja domneva pravilna.

»Prav radi!« odvrne Edvard.

Mož s krinko se dvigne s svojega sedla.

»Za sedaj je najin razgovor končan. Odiiti moram zopet k strojem, ker je tam radi napornega delovanja vseh električnih strojev marsikaj še v neredu. Če bi bili razpoklino le četrte ure kasneje zamašili, bi bil kljub temu Terror za vedno izgubljen, bil je že skrajni čas!«

Prav srčno še stisne Edvardu desnico, potem pa se tiho odstrani, kot je neslišno prišel v kabino. Nehote zapre Edvard oči. Kako krasne slike o prihodnosti se mu porajajo pred očmi! V duhu se slika samega sebe kot poveljnika na Terrorju, oziroma v zagonetni hiši v Londonu, da celo kot gospodarja na obljubljenem mu posestvu, pri vsakem koraku pa ga spremlja njegova lepa ženka, sladka Bessy. Te misli mu dajo novih moči. Svojo Bessy, ki se je medtem zopet vrnila, krepko stisne k sebi in gleda mirno v njene lepe temne oči, polne pričakovanja uprte v njegove ustnice.

»Moja Bessy, rada bi vedela, kaj je zagonetni mož govoril z menoj, kajne?«

Ona samo prikim.

»Zvedel je, da je Eliza odvila vijake pri plošči. Po svojem povratku domov jo hoče kaznovati.

Mlada deklica se trese groze.

»Nesrečnica, neizprosna smrt je njena usoda.

»Morda je ubežala. Če pa tega ni storila, tudi ne bomo nikdar izvedeli za njeno usodo. Mož s krinko zna prav dobro prikriti svoje tajnosti.

Za hip zatisne Bessy oči.

»Moja sladka golobčica,« de nato Edvard, »govorila sedaj o čem drugem. Mož s krinko me je za moj trud prav po knežje nagradil, dasi sem izvršil le svojo dolžnost. Čui, draga! Razkošno stanovanje v njegovi hiši, posestvo na deželi in vrh tega še bogastvo v gotovini, vse to je moja nagrada za rešitev podmornice!«

Bessy po teh besedah namah prebledi.

»Bessy, kaj ti je?« vzklikne Edvard ves prestrašen.

»Nič, dragec moj! Moje misli se pečajo sedaj le s tem, da sem — rečna; brez premoženja, dočim si ti sedaj — — —

Edvard jo še bolj privleče k sebi in prav prisrčno reče:

»Za te besede dobiš zaslužen kazen. Bessy, kako neki me le moreš tako trpinčiti? Le počakaj, porednica! Kakor hitro se pripeljem na Škotsko, te nekoga dne doletí usoda, nekdo te bo vjel v svoje zanke in te celo življenje ne bo hotel izpustiti.

Bessy zopet vprašujoče upira vanj svoje temne oči.

»Bessy, te zagonetke menda vendar ni težko rešiti,« nadaljuje Edvard prisrčno.

»Vez, ki te za vedno sklene z menoj, je blagoslov svedenika. V nekaj dneh, moje edino ljubljeno bitje, postaneš za vedno moja! In — — —

Dalje ne more govoriti. Z vzklikom najčistejšega veselja se mu zgredi Bessy na prsa. Od veselja se joče in smešila, vmes mu pa z največjimi besedami zagotavlja svojo neomahljivo ljubezen; zanj bi z veseljem žrtvovala vse, tudi svojo srčno kri — — —

Iz ljubezni.

Zagonetna podmornica zopet mirno počiva v reki Tay, nedaleč od posestva lepe Ellene. Topot se je William z večjo opreznostjo približal gradiču. Ni šel kot zadnjikrat v vas, da si ondi najme voznika ter se pripelje v grad.

Umevno je, da je bila Ellen naravnost blažena, ko je zagledala Williama. Po prisrčnem pozdravu in objemu takoj odvede tli zaželenega posetnika k materi. V neiskaljenem veselju poteka ljubeči se dvojici čas; ure jima potekajo, kot bi jih gonila nevidna sila.

Clifford, ki je tudi danes v svojem skritem kotečku prežal na prihod mladega Williama, je takoj, ko ga je opazil, obvestil barona o njegovem prihodu; ta je takoj nato odposlal nujno brzojavko v London.

Proti večeru odideta naša zaljubljenca v vrtno lopo, kjer je Ellen najraje posedala

ter se udajala sanjam o svoji bodoči sreči. V veselem in živahnem razgovoru, zagotavljale si brezmejno ljubezen. Juna čas le prehitro poteka. V svoji sreči Ellen niti ne opazi, da njen William, dasi navidezno vesel in v dobre volje, bojuje težak notranji boj. Srečna je, da ga ima pri sebi, da sme počivati na njegovem srcu, saj ga ljubi s tako prisrčnostjo kot je ljubilo morda še malo-katero žensko srce.

Tem težji boj divja v Williamu. Njegove srca ne razjeda morda spomin na ono usodepolno noč, ne, na to je že skoro pozabil; saj danes se mnogo bolj gori in kipi njegova ljubezen do izvoljenke. Pač pa ga teži trpka zavest, da se v doglednem času še ne more izpolniti njegova srčna želja, da bi popeljal svojo izvoljenko pred oltar. Na njem leži težka sumnja, čeprav je obdolžen dejanja, katerega ni nikoli izvršil. In dotlej, dokler ni zagonetni umor Jane Beatmore docela pojasnjen, ni niti misliti, da bi mogel poročiti Elleno. To dejstvo ga muči in trpinči tembolj, ker skoro iz vsake besede, ki jo izgovori ljubljena Ellen, izzveni brezmejno hrepenenje po ljubezni in vroči želja, da bi bila že skoro za vedno njegova. Toda o tem sedaj ne more biti govora, ker bi ga takoj zgrabila policija, če bi se prikazal v Londonu, čemur se po poroki z Elleno ne bi mogel povsem izogniti.

Zaman si beli glavo — rešilnega izhoda ne more najti. William dobro ve, da bi se Ellen z gnusom obrnila od njega, če bi izvedela le za eno njegovih dejanj, tem manj ji more odkriti, da je njen ljubimec oni strašni Jak, pred čigar imenom trepetava ves London.

Ali pa ji bo mogel to tudi še dolgo prikrivati, če je Ellen že za vedno združena z njim? To vprašanje mora odločno zanikati.

Med tem razmišljanjem se mu izvije Ellen iz objema:

»Pozno je že, dragec moj, inati gotovo že čaka na naju.«

Lepa dvojica se dvigne iz vrtno lope in se počasnih korakov bliža gradiču po od mesečine jasno razsvetljenem parku. Od časa do časa obstaneta, da si z novimi poljubi potrdita svojo srečo in iskreno ljubezen.

Na verandji ju že čaka mati s pripravljeno večerjo. Med obedom pripoveduje William o življenju v Londonu, varuje se pa zasukati pogovor na svoje trgovske zadeve.

»Dal si mi povsem drug naslov, kamor naj pošiljam svoja pisma,« pripomni Ellen tiho, »ali si tako malo doma?«

»Saj veš, moja dragica, da imam pogosto dalj časa opravka v notranjem delu mesta,« odvrne William hitro, »zato grem raje sam po pisma na pošto in tudi prejših dobim kot sicer.«

»Ali si nejevoljna?« jo čez nekaj časa vpraša William.

»Ali William, moj dragi, edini,« šepoče Ellen v svoji sreči, »saj vendar veš, kako zelo te ljubim in tvoje besede me navdajajo z neizrekljivim veseljem — — —

Pozno v noč se poslovita gospa Morris in Ellen od Williama, kateri za slovo še naglo pritise Ellen na ustnice vroč poljub. Nato odide William v zanj pripravljene sobe na desnem krilu precej velikega poslopja, mati in Ellen pa se podasta v svoje sobe. Kot vedno, kramlja tudi danes mlada deklica še nekaj minut, predno se vleže, s svojo materjo, potem pa ji voščil lahko noč in odide v svojo spalnico.

Toda nikakor ne more zaspati. V čipkasti nočni obleki in z razpuščenimi kostanjevimimi lasmi sedi Ellen pri oknu svoje spalnice. Sanjavo se ozira v krasno mesečno noč, vendar pa ne vidi naravnih lepot, njene misli so samo pri Williamu, pri izvoljencu njenega srca. Saj je bil tako nežen, tako ljubezniv z njo, še bolj kot kdaj prej, in vendar ni z nobeno besedico omenil, da se skoro uresniči njena srčna želja in da jo povede pred oltar. Zakaj neki ne?

Zaman razmišlja o tem. Če jo v resnici ljubi, kot ji svedano prisega, kake zapreke ga vendarle še ovirajo? Saj je bogata, tako kot on — njuna ljubezen je iskreno prisrčna in kljub temu ta nepojmljivi molk! Pa menda ne spomin na ono noč — toda ne, saj je ni nikdar več niti z besedico omenil. Vse drugi motivi mu morajo braniti, da se še ni odločil za poroko.

Ze preje se ji je dozdevalo, da so se vrata, ki vodijo iz vrta, odprla. Kdo neki naj prihaja tako pozno? — Saj je skoro polnoč. — Vedno bolj se bližajo koraki, vmes pa nerazumljivi glasovi. Ellen postane pozornostna. V lasni mesečini zagleda troje moških postav, ki obstanejo pod njenim oknom. Enega izmed njih takoj spozna po glasu, saj ni niti drugi kot njen upravitelj. Ostala dva moža sta uniformirana, na glavah imata svetlo bliščeče čelade, kakor jih nosijo — javni stražniki. Ellen sliši natanko, kaj govorijo trojica.

»Mojo gospodaričo moram najprej obvestiti,« reče upravitelj stražnikom, »to je moja dolžnost!«

»Tega ne boste storili,« odvrne eden izmed njih. »Najino povelje, ki ga imava pisмено pri sebi, se glasi — gospoda Williama Morrisa aretirati in ga privedi v London. Zato nam boste takoj pokazali njegovo sobo, sicer zapadete sam kazni!«

»Dobro, uklonim se zakonu,« de upravitelj, uvidevši resničnost stražnikovih besed, »toda pomislite na posledice — — —

Tajnstveni morilec deklet.

(Pravica ponatisa pridržana.)

(Nadaljevanje.)

Se vedno leži Edvard v omedlevici. Minute se zde Bessy cela večnost; vsemer poljublja Edvarda na mrzlično tresoč se ustnice, včasih se ozre na uro, katere kazalci se skoro ne premajajo z mesta. Končno poteče četrte ure — in zopet mu vlije v usta deset kapljic. Skoro dihati si ne upa, ko se sklomi nad njegov obraz. — Vzklik najvišje blaženosti in sreče zadoni po kabini. Pa, kako tudi ne! Edvardove oči se odpro. Pred seboj zagleda dražestni obraz svoje izvoljenke, ki ga strastno, obsipava s prisrčnimi poljubi.

»Bessy — kaj se je zgodilo?« izpregovori Edvard nenačrtno.

»Pri meni si, ti moj edini. Ti si nas rešil — Edvard, moj Edvard — rešil si nam življenje, jaz postanem tvoja žena, o Edvard — tvoja za vedno!«

S težavo dvigne roko in jo ovije okrog svoje ljubimke. Zdi se mu, da še vedno sanja; da bi bilo to, kar vidi, gola resnica, skoro ne more verjeti. Toda kmalu mu oživi spomin na strašne dogodke, ki jih je preživel v zadnji uri, da, dobro ima celo v spominu, da je našel razpoklino, katero je z napornim zadnjimi moči zamašil in potem mu je odpovedala roka, s katero se je držal za vrh ter padel — — — Kdo ga je otel? Edinole Tom!

»Tom,« šepoče Edvard s komaj slišnim glasom.

»Tom je pri Molly,« odvrne Bessy. »S svojo orjaško močjo mi je rešil tebe. Prišel te je na rokah in ko sem planila k tebi, trdno odločena, da si vzamem življenje, če bi bil mrtev, mi je Tom zatrdil, da živi!«

»In mož s krinko?«

»Je bil tukaj in te je sem prinesel, dragec moj. Vidiš, tu je pljača, ki ti je vrnila zavest. Dal mi jo je in — — —

Bessy umolkne, škrlatna rdečica oblije njen še ravnokar tako blede obraz.

»In — — — poizveduje Edvard, katerega se vsako sekundo znova vračajo moči, »kaj mi imaš še povedati, moja sladka Bessy?«

Iz Bessyinih oči, nepremično uprtih v Edvardov obraz, sije izraz brezmejne ljubezni in blaženosti.

»Rekel mi je, Edvard, da ti bo ta pljača kmalu vrnila moči. In vse, kar je sicer še potrebno za tvoje ozdravljenje, prepušča tvoji — bodoči ženkli!«

»Bessy, moja sreča, moje vse!«

»Da, Edvard, tvoja sem, in če bi se že prihodnje uro mogla za vedno združiti s teboj, se niti trenutka ne bi obotavljala slediti ti, kamor hočeš. Tvoja sem, Edvard — sam ti tebi še živim, ti moj edini!« — — —

Zgoraj na Terrorju pa je živahno vrvenje. Ob jeklenih stenah odmevajo udarci kladih z raztopljenim svincom pritrjujejo ploščo, katero je Edvard v največji sili pritisnil na razpoklino. Mož s krinko kleči na krovu ter od časa do časa opazuje v daljavi ploščo ladje in obal, svetlo razsvetljeno od zahajajočega solnca.

Tu imamo opravka s podlim lopovskim činom, gospod,« zakliče eden od moštva, ki je zaposleno s popravilom stene.

Plošča je bila od znotraj namenoma odstranjena. Tu ne gre za slučajno razpoklino — neki lopov je moral vijake toliko odvit, da je voda ploščo potisnila od stene.

Mož s krinko osupne.

»Kdo naj bi bil to storil?« vpraša ostro. »Izmed nas gotovo nihče, milostljivi gospod,« se glasi odgovor, »saj to bi se reklo samemu sebi izkopati grob, ne, izmed nas ni nihče tega storil!«

Tajnstveni mož umolkne. Šele čez nekaj časa zopet vpraša: »Ali je vse v redu?«

»Da, plošča sedaj tako dobro pritrjena kot vso dr.

»Dobro! Sedaj pojdite še v shrambe za zrak in preizkusite tudi tam, če so vse plošče v redu!«

Moštvo spleza na krov in se takoj poda v podmornico, da izvrši poveljnikovo naročilo. Medtem ko nekateri preiskujejo shrambe za zrak, hodi zagonetni mož počasnih korakov po hodniku semljin. Naenkrat pa stopi pred njega eden od mož, ki so pregledovali različne shrambe.

»Tu, milostni gospodi!« in mu izroči odvijajoč vijake. »Našli smo ga v zračni celici tik odprtine, skozi katero je vdiral voda. Vijake, s katerimi je bila plošča pritrjena, je nekdo odvil in — tu, gospod, imam še nekaj, kar smo našli v shrambi ter da možu s krinko v roko majhen, zlat prstan. Sikajoč glas se izvije iz ust tajnstvenemu možu ob pogledu na prstan, šepetaje mrmra sam pri sebi:

»Eliza — ona je to storila — gorje morilki!«

Načrti za bodočnost

Polnoč je že minula, ko vstopi mož s krinko tiho v kabino. Bessy sedi pri Edvardu in se mirno razgovarja s svojim zaročencem. Ob vstopu tajnstvenega moža jo ne hote oblije rdečica. — — — Ta ji pa prijazno pokima in jo takoj vpraša, kako gre mlademu možu. Ko izve, da se sicer čuti še slabega, vendar pa je že pri polni zavesti, poprosi Bessy, da naj za trenutek odide iz kabine, ker mora nekaj važnega vprašati njenega zaročenca.

»Samo za kratek čas, prosim, gospodična Wilkes. Moj pogovor je takoj končan.«

Znova začne njena lica v rdečici, takoj nato pa izgine med vrati sosedne kabine. — — —

Mož s krinko se vsede k Edvardu. Ko vidi, da se hoče bolnik celo dvigniti, mu prijazno reče:

»Nikakor ne, moj prijatelj. S svojo trdno energijo ste rešili podmornico in življenje nas vseh. Dolžnost mi narekuje, da se vam vsaj nekoliko izkažem hvaležnega za nepoplačljivo požrtvovalnost!«

»Rad sem to storil!« odvrne hitro Edvard.

»O tem sem docela uverjen, saj je slo tudi za rešitev vaše lepe neveste. Toda rešili ste mene in moje osobje strašne smrti. — Pa tudi neka meni zelo draga oseba bi bila istotako počasi zapadla smrti, če se ne bi več vrnil k njej.

Edvard pozornostno posluša, dočim mož s krinko nadaljuje:

»Predvsem naj bo Bessy že v najkrajšem času za vedno vaša.

V hiši na zapadnem obrežju vam hočem napraviti tako prijetno bivališče, ki naj na siljuje in udobnosti prekaša vaše najsmelejše sanje. Dalje vas nagradim z lepim posestvom na deželi, kjer morete s svojo ljubko ženo preživeti vroče poletne mesece. In knežjo bala hočem dati vaši Bessy. Celo kraljeva hči bi jo mogla zavdati!«

Mladi mož se hoče zahvaliti.

»Nobene zahvale!« ga prekine tajnstveni mož. »Moj dolg ostane kljub temu še zelo velik. Vse, kar storim za vas, je le malenkost v primeri z vašim junaškim činom. Toda dovolj o tem. — Sedaj govoriva še o lopovsko zlobni osebi, ki je hotela uničiti podmornico in z njo nas vse.«

»Kako?« vzklikne Edvard začuden.

Pristna dalmatinska vina M. S. Radilovič, Celje, Dečkov trg šte. 3.

Na debelo!

Na drobno!

ZASTONJ

ni, pač pa kupite sukno za moške in volneno blago za obleke,
kakor tudi razno perilo najcenejše

v modni in manufakturni trgovini

Miloš Pšeničnik, Celje.

Cene znižane!

Postrežba solidna!

Priporoča se trdka

**Maks
Zabukovšek**

krojaški mojster

Celje

Cankarjeva cesta 2.

Naročajte

Novo Pravdo!

Najcenejše kupite manufakturno blago
v trgovini

Franc Rozman
CELJE, Glavni trg šte. 8.

Priporoča se trdka

Ludovik Petek, Celje
Cankarjeva ul. šte. 4

nakup specerijskega in kolonijalnega blaga.

Točna postrežba!

Solidne cene!

Modni salon **M. Sedej-Štrnad**

Ljubljana, Prešernova ul. 3

priporoča

Francoske in dunajske modele.

Prvovrstno domače delo!

Solidne
cene!

Cenjenemu občinstvu se priporoča

JAKOB KOVAČ

krojaški mojster,

Celje — Za Kresijo šte. 6.

Parna pekarna Jean Schrey
nasl. Jakob Kavčič, Ljubljana

naznanja, da ima vsak dan

sveže in pristne preste.

Telefon št. 158.

Za Veliko noč

so ravno kar došli DAMSKI in DEKLISKI
SLAMNIKI po najnižjih cenah. Prevza-
mem tudi popravila.

Minka Horvat, modistka
Ljubljana, Stari trg št. 21.

Trboveljski premog in drva

dobavlja

Družba ILIRIJA, Ljubljana, Kralja Petra trg 8.

Telefon 220.

Plačilo tudi na obroke.

Telefon 220.

Veliko škodo

si delate sami, ako

preden si ne ogledate

nizkih cen v trgovini

„DANICA“
Majzelj & Rajšelj

Ljubljana, Turjaški trg št. 1.

(bivša Preskrbovalnica).

Velika zaloga sukna, ženskega in moškega, hla-

čevine, žameta, kontonine, tiskovine, etamina,

odej, pletov, nogavic, rokavic, kravate, srajc,

naglavnih rut, ovrtnikov, predpasnikov, jopic

ter najrazličnega drugega blaga.

Istotam zaloga usnja vseh vrst.

Postrežba je vestna in točna.

Prostovoljna razprodaja.

Konfekcijska trgovina
Brata Brunskole v Ljubljani

Zidovska ulica 5.

Vsled popolne opustitve te stroke razpro-
dajava pod lastno ceno obleke za gospode, pe-
rilo, kravate, **Damske kostume**, raznovrstno ma-
ovratnike itd. **Damske kostume**, nufakturno blago.

Popusti pri blagu in oblekah 30%

ceneje kot drugod!

Priporoča se trdka

JOSIP PETELINC

LJUBLJANA, Sv. Petra nasip 7.

Blizu Prešernovega spomenika.

Najboljši šivalni stroji Gritzner v vseh
opremah za rodbinsko rabo in Adler za
obrtniško rabo. Istotam potrebščine za kro-
jače, šivilje, čevljarje, sedlarje, toaletne veze-
nine, kravate, čipke, nogavice, razne bom-
baže **sukance**, svilje v niti, jedilno orodje,
alpa, aluminij, žlice, vilice, noži, škarje,
brtve, razne palice, nahrbtniki, igle za vse
sisteme **šivalnih strojev** ter njihovi posa-
mezni deli. — Popravila šivalnih strojev se
sprejmejo. **Pouk v vezenju**, kranju perila
in nogavic na stroje brezplačno. Večletna
garancija za šivalne stroje.
Cene najnižje. Postrežba točna.

Franz Szantner

Ljubljana, Šelenburgova ul. 1

špecialist za ortopedična in anatomska obu-
vala in trgovec s čevlji, sprejema tudi vsa po-
pravila.

**Prvorazredni moderni
brzopisalni stroj**
Stoewer - Record

Vrhunec finomehanike! Zastopstvo:

Lud. Baraga,

Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/l.

Jugoslovanski kreditni zavod
v Ljubljani, Marjin trg št. 8., reg. zadr. z o. z.

sprejema vloge na knjižice in plača čistih

7%

obresti brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Za večje
in stalne vloge kakor tudi za vloge v tekočem rač. obresto-
vanje po dogovoru.

Podeljuje kratkoročne trgovske in personalne kredite najkulantneje.

Vse pisalne, risalne in
šolske potrebščine do-
bite najceneje v papirn
trgovini

Miroslav Bivic, Ljubljana

Sv. Petra cesta šte. 29.

- Lastna knjigovoznica -

Velika zaloga šolskih

zvezkov, map in blokov

Gričar & Mejač

Ljubljana

Šelenburgova ul. št. 3

samo najnovije obleke

za gospode, dame in otroke.

Konkurenčne cene!

Jadranska banka, d. d. Beograd

Delniška glavica:

Din. 60.000.000

Centrala (začasno) Ljubljana

Rezerve:

Din. 32.515.000

Podružnice:

Beograd
Bled
Cavtat
Celje

Dubrovnik
Ercegnovi
Jelsa
Jesenice

Korčula
Kotor
Kranj

Ljubljana
Maribor
Metković
Prevalje

Sarajevo
Split
Šibenik
Zagreb

Naslov za brzojave: JADRANSKA
Amerikanski oddelek — Potniški urad
INOZEMSKA ZASTOPSTVA: ITALIJA: Banca Adriatica, Trst, Opatija,
Zadar. AVSTRIJA: Adriatische Bank, Dunaj. JUŽNA AMERIKA: Banco
Yugoslavo de Chile, Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Porvenir,
Puerto Natales.

AFILACIJA: Frank Sakser State Bank, 82 Cortland St. New York City.

Banka ima prvovrstne zveze v vseh glavnih mestih sveta in se peča z vsemi bančnimi posli.
LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Delniška glavica

Din 50.000.000

Rezervni zakladi ca.:

Din 10.000.000

Centrala: Ljubljana, Dunaska cesta

Podružnice:

Brezice

Celje

Crnomelj

Gorica

Kranj

Maribor

Metković

Novi Sad

Ptuj

Sarajevo

Split

Trst

Brzojavni naslov:
BANKA LJUBLJANA.
Telefon šte.: 261, 413,

602, 503 in 504.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.
TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Podružnice:

Maribor

Novo mesto

Rakek

Slovenjgradec

Slovenska Bistrica

Dunajska cesta šte. 4

(v lastni stavbi).

Kapital in rezerve Din 18.300.000.
Izvršuje vse bančne posle
najtočneje in najkulantneje.
Brzojavi: Trgovska.
Tel.: 139, 145, 458.
Ekspoziture:

Konjice

Meža - Dravograd

Ljubljana, Mestni trg 5.
O. BERNATOVIČ
KONFEKCIJSKA TRGOVINA

in industrializirati, je nujno potrebno, da se mesto in okolica preskrbi z električno silo.

Projektov za zgraditev nove elektrarne je več. Največ zagovornikov ima projekt na Savi pri Medvodah, kjer bi bilo pri najnižjem stanju vode na razpolago 5000 konjskih sil. Poleg medvodskega projekta so pa še na razpolago projekti predvsem v Mednem in pri Tacnu. Vendar pa ti zadnji projekti iz rentabilnosti oziroma ne bodo izvedljivi.

Za izvedbo medvodskega projekta bi mestna občina potrebovala najmanj 80 do 100 milijonov dinarjev. Malo je pa verjetno, da bi mogla občina dobiti sto milijonov dinarjev kredita pod primerljivimi in sprejemljivimi pogoji. Zato ni izključeno, da bo možna občina zaenkrat odložiti zgraditev hidroelektrične centrale na Savi in se odločiti, da zveča samo sedanjo kalorično centralo. Povečava kalorične centrale bi bila mnestna tudi iz tega razloga, ker bi poznejša zgraditev vodne naprave itak potrebovala rezervno parno napravo. Sedanja elektrarna v Ljubljani s svojimi 1300 konjskimi močmi pa ne zadostuje za savsko elektrarno, ki bi imela 5000 konjskih sil. Povečanje kalorične centrale je torej opravljljivo in to tem bolj, ker bi Ljubljana lahko prišla že tekom dveh let do električnega toka, ki bi zadostoval mestu za najmanj deset let.

Veliko je bilo že razprav in sklepov glede zgradbe nove elektrarne v Ljubljani. Zadnji čas je že, da se preide od sklepanja k dejanju. Za enega izmed načrtov se mora odločiti mestna občina. Vsako odločanje bi prineslo Ljubljani neizmerno gospodarsko škodo.

Zgradba Sokolskega doma na Taboru.

V vsaki drugi občinski seji je na dnevnem redu vprašanje zgradbe Sokolskega doma na Taboru. Pri takih prilikah klerikalci izlijejo svoje sovraštvo do sokolske organizacije in »napredu« socialni demokrati in komunisti jim hote ali ne hote, sekundirajo. Opozicija napadom na Sokolstvo krepko odgovarja in občinski svet je torej, najhujših političnih debat.

V zadnji občinski seji so klerikalci v imenu večine stavili predlog, da posebna komisija juristov ugotovi, če lahko mestna občina vloži tožbo proti Sokolu. Tudi tega, ker ni izpolnil pogodbe.

Sokol I se je namreč pogodbeno zavezal napraviti mestni občini, da zgradi trg Tabor, najkasneje do 24. februarja t. l. Sokol I je do tega dne tudi zgradil prostor v toliko, da so bili zgradeni temelji stavbišča in je stavba segala že en meter iz črtnega nivoja. Sedaj nastaja sporno vprašanje, kaj se pravi zgraditi prostor. Klerikalci trdijo, da se pravi zgraditi prostor, toliko kot dozida-

na stavba, dočim Sokol trdi, da je pogodbo izpolnil že s tem, ker je prostor zgradil in temelji.

Poleg tega Sokol tudi opravičeno trdi, da poteče rok za dozidavo Sokolskega doma do strohe šele koncem maja in dne 24. februarja sploh ni bil še čas, da se razmoti o tem, ali je izpolnila pogodbo, ali ne. Sokolu I je namreč magistratni gradnji v stavbenem dovoljenju zagotovil, podaljšanje stavbenega roka za 35 dni v letošnji stavbeni sezoni. To pa zato, ker je prepozno rešil prošnjo Sokola za stavbeno dovoljenje. Za sklep gradnje so glasovali tudi večinski v občinskem svetu s klerikalci vred. Značilno za moralo večine v občinskem svetu je, da daj to, da večina izpodbija svoj lastni sklep v grenitvi in pravi, da je sklep neveljavni.

Naravno je, da se naša stranka v občinskem svetu odločno zaveza za Sokola. Prvič zato, ker je Sokol v pravici, in drugič zato, ker smatra afont proti sokolski organizaciji za afont proti svojim pristajšem, ki sodelujejo pri Sokolstvu.

Sicer pa naj nagajajo večinski v občinskem svetu kakor hočejo! Sokolski dom se bo zgradil in bo stal in naj sklepajo klerikalci, kar hočejo!

Podpora za brezposelne.

V proračunu mestne občine je postavka 150.000 dinarjev, določena za podpiranje v Ljubljani prisilnih brezposelnih. Za razdeljevanje teh podpor je občinski svet v zadnji seji sprejel poseben pravilnik.

Sodi se, da je v Ljubljani brezposelnih 2000. Za vsakega brezposelnega je določena podpora 10 dinarjev na dan. Proračunjeni znesek 150.000 dinarjev je torej tako malenkosten, da s tem denarjem ne bo mogoče podpirati brezposelnih. Znesek 150.000 dinarjev bi zadostoval za podpiranje 2000 brezposelnih komaj za osem dni.

Pravilnik za razdelitev podpor toliko časa ne bo mogel imeti praktične vrednosti, dokler se za ta fond ne dobi na razpolago zadostnih sredstev. Mislijo bo na izvedbo zavarovanja za slučaj brezposelnosti.

Iz fonda za brezposelne se zaenkrat vsled nezadostnih sredstev ne bo moglo izvesti splošnega podpiranja brezposelnih. Podpirati bo mogla občina le najpotrebnejše in najpoten pravilnik tudi zagotavlja vsakemu brezposelnemu redno podporo.

Obsojanja vredno je, da večinski izrabljajo akcijo za brezposelne v svoje strankarske svrhe. Upravičeno zagovarjamo načelo, da se bede nesrečnih brezposelnih delavcev ne sme izrabljati v strankarsko demagoško namene. Brez ozira na strankarski interes se mora do skrajnih moči pomagati brezposelnim!

Političen pregled.

G. Pašić je preteklo soboto podal ostavko svoje vlade, ali kakor bi se že danes bole reklo, pri Kroni je padel v nemilost, dobil izraz nezaupanja in izjavil konsekvenco. Vse režnisko, zlasti pa demokratsko časopisje je hotelo ta incident maskirati. Pričelo je trditi, da je demisijska navadna formalnost, da na ta način dobí Pašić-Pribičevićeva vlada mandat za sestavo volilne vlade. Opozicija, časopisje pa je poročalo seveda drugače in prišlo z dokazi, ki se zde verjetni.

G. Pašić je šel s svojo »močno roko« predaleč, ko je samolastno, brez vednosti vladarja odgodil parlament do 3. maja, postavil na ta način krono pred gotovo dejstvo in ji celo predlagal razpust zbornice.

Znano je, da je kralj dal g. Pašiću zadnji mandat za sestavo sedanje vlade pod pogojem, da se verifikirajo vsi Račičevi mandati, sprejme invalidski zakon in še več drugega. To se ni zgodilo in g. Pašiću tudi ni bilo na tem, da bi se to storilo. Naravno je tedaj, da je bila krona v zadregi in da je kralj storil korak, ki ga mora odobravit vsak poštenjak.

Pogajanja.

Te dni so bila zaključena pogajanja med našo in italijansko delegacijo glede trgovinske pogodbe.

Dalje se vrše baje pogajanja glede italijanskega posojila naši državi.

Tudi z Madžarsko se naša država pogaja za rešitev spornih točk.

Izročena je bila tudi nota rumunski vladi zaradi opustošenosti našega ozemlja z žuhtev, da povrne škodo in da zadoščenje.

Svetovni pregled.

ČEHOSLOVASKA.

Kljub raznim aferam se Čehi vendar najhitreje in sigurno bližajo predvojnemu razmeram. Ljudje so že zadovoljni in zaupljivi. Cene življenjskim potrebščinam so že razmeroma jako zmernne, tako da se že lahko živi. In pa tudi že uveden vstopovod vzoren red in tudi politična strpljivost je drugačna kakor pri nas. Tudi stanovniška mizerija se znatno blaži. — Naši vodilni možje in politiki bi se od naših bratov marsikaj lahko naučili.

AVSTRIJA.

Kovinske tovarne na Dunaju počivajo. Delavci že par tednov strajkajo. Nekatere tovarne so delavstvu že ugodile. V splošnem je opaziti v Avstriji novo nezadovoljstvo.

NEMCIJA.

Reparacijsko vprašanje se bliža svoji rešitvi, ako bo Nemčija sprejela predloge reparacijske komisije, ki je navedela navzete strokovnjakov. Mogoče bo šlo sedaj za to, da se umrl diktator Stin-

v Nemčiji se pripravljajo tiskarji na stavko.

FRANCOSKO-RUMUNSKI SPORAZUM.

Rumunski kraljevi par je bil na obisku v Parizu v času, ko se je na naši zemlji dvigoval hrip proti rumunski državi zaradi nasilja nad našim ljudstvom od strani rumunske soldateske, ki je morala zapustiti nam pripadajo kraje.

In pri tej priliki se je baje v Parizu zopet sklenila posebna vojaška konvencija v »samobrambo« — za našim hrblom!

Kaj poredi k temu Rusija?

VOLITVE NA DANSKEM IN FINSKEM.

Pri volitvah na Danskem in Finskem so socialisti napredovali.

ANGLIJA.

Kakor poročajo listi, se v Angliji pripravljajo na nove volitve (?), ki bi se naj vršile v Juliju. Baje obstoja v delavski stranki nesoglasje zaradi Mac Donalda.

V Angliji je vlada po posebnih komisijah izdelala načrt, po katerem bi se v 15 letih

seiziralo 2 in pol milijona delavskih hiš. In to hoče tudi izvesti.

ANGLEŠKO-RUSKA KONFERENCA.

V Londonu se je 14. t. m. pričela angleško-ruska konferenca, ki je prva posledica priznanja sovjetske Rusije od strani Anglije. Na tej konferenci hočejo najti bazo, na kateri bo mogoče skleniti razne medsebojne pogodbe. Rusi tudi pripravljajo za posojilo v Angliji. Angleži se bodo sicer malo obotavljali, a bo vseeno šlo — po Angleško.

RUSIJA.

Troci se vrača v Moskvo. Kakor znano, je za znameniti mož bolehal in se je zdravil v Kavkazu.

Poročila z dežele.

Proračunska debata v novomeškem občinskem odboru. V ponedeljek 14. t. m. se je vršila plenarna seja tuk. obč. odbora, ki ima z ozirom na storjene sklepe poseben pomen in ki kaže, da je tudi v tej javni, dosedaj zaspani upravi, zavel modernejši veter. Kakor znano, so v tej korporaciji zastopane štiri skupine in sicer: »Gospodarska stranka« z radikali, SLS in »Zveza dela in reda« (narodni socialisti). Odkar je volilstvo za vedno vrglo nadut Rosmanov režim, se opaža v obč. odboru velik pokret na boljše, posebno pa v tem pogledu, da se vrše seje pogostejše in se razvijajo debate živalno in stvarno, kar je bilo pod Rosmanovim diktatom izključeno, ker je splošno znano, da kjer so JDS arji absolutni gospodarji, kakor je bilo to skozi desetletja v Novem mestu, ni mogoče drugim političnim strankam sodelovati in to ni v popolnoma gospodarskih korporacijah, kakor so mesine občine. Največja zasluga gre brez dvoma »Zvezi dela in reda«, ki je s svojimi energičnim nastopom temeljito razčistila za časa volitev koruptno gospodarstvo liberalnih mogotcev, ki so s posredovanjem pravico paševali v mestni hiši in nesramno izkoriščali neimovne plasti mestnega prebivalstva. Tudi v zori imenovanosti se je pokazala »Zveza dela in reda«, da ima najboljši zastopnik v obč. odboru, ker je prišel na dnevni red moderne in pravice, predloge, ki bodo zahnjali tudi širši javnosti. Tako je predlagala ta zveza progresivni sistem na direktno davke in sicer, na zemljinino na 200 %, na hišno razredni davek 100 %, na hišno najemnino 30 %, na pridobitno za I. II. in III. razred 200 %, za IV. razred 100 %, za pridobitno po II. poglavju (za banke) 300 % in na rentnino 300 odstotkov. Nadalje je bil predlog, sledit občinski davčini in sicer na vino po 50 D na hl, na butelke po 5 D, na pivo po 25 D na hl, na žganje po 250 D na hl in na likerje po 300 D na hl; na sobe za tuje po 250 D, policijska ura za gostilne od 10. do 11. ure in kavarne od 11. do 12. ure po 50 par na osebo. Eden najvažnejših predlogov pa je občinska davčina na preobširna (razkošna) stanovanja, na katere je predlagana mesečna fiksa po 25 D za eno sobo, potem pa progresivno vedno višje. Dasi ni vspela »Zveza dela in reda« popolnoma s svojimi stvarno zasnovanimi, modernimi in socialno pravičnimi predlogi, ker je večina s pomočjo nekaterih pristajev SLS glasovala proti, je vendar razveseljivo dejstvo, da so se celo demokratke ugrizli v kisljo jabolko in odobrili progresivni davčni sistem v mestni upravi. Izborni pripravljenci aparat, posebno pa temeljito podkrepitev stavljenih predlogov s strani g. referenta, je napravil

PLEBISCIT V GRČIJI.

V Grčiji se je 13. t. m. izvršilo ljudsko glasovanje za ali proti republiki. Ogromna večina preko 75 odstotkov volilcev se je izjavilo za republiko.

GRČIJA.

Grško republiko so prekrstili na ime »Helleniki Politia«. Tako se je imenovala nekdanja stara grška republika. Predsednik te nove republike je postal baje bivši grški ministrski predsednik Zaimis.

INDIJA.

V Indiji traja že nekaj tednov strahovita vročina, tako da so nekateri pridejki popolnoma uničeni. Kolera se širi, bati se je hudih epidemij, povruha pa še lakote.

na vse navzoče mogočen vtis. Priporočiti moramo, da niso prodrli, oziroma so bili od strani večine in nekaterih klerikalcev sprejeti sledeči predlogi: razredni davek 200 %, najmanj 40 %, pridobitna za I. II. in III. razred 200 % doklade; davek na vino po 70 D od hl, davek na tujske sobe po 250 D. Predlog glede davka na prevelika stanovanja pa se je odstopil finančno-gospodarskemu odbodu, da izdela poseben predlog in to tekom treh mesecev. K sklepu naj še omenimo smešen incident, katerega je povzročil neki klerikalni svetovalec, ki je predlagal, naj se 2000 Din — podpora za ubogo šolsko dečo — zniža na 1000 Din, ker je izjavil šolski vodja Matko, da ta vsota zadošča, kar je vzbudilo splošno začudenje. Ta izjava bi diskreditirala celo vsakega hrbovskega šomoštra najstarejšega kova.

† Krajce Karol. V soboto, dne 5. t. m. je umrl v Celju po daljšem bolehanju policijski nadzornik v pok. Karol Krajec, znana narodno-zavedna osebnost pri bivši avstrijski tržaški policiji. Kljub raznim preganjanjem od strani italijanskih in nemških slovanofobov ni izgubil blagopojunka nikdar svojega prepričanja. Vsled svojega poštenja, ušdanosti in postrežljivosti je bil v krogih kolegov in znancev priljubljen. Časi prevrata so ga našli v Celju kjer je po kratkih svobodnih letih moral v prerani grob. Počivaj mirno in sladko v zemlji domači!

Celje. Demokratska nesreča. Pod gornjim naslovom priznava celjska »Nova Doba« velikansko polomijo, katero je doživela JDS preteklo nedeljo na shodih v St. Jurju ob juž. žel. in v Slivnici pri Celju. Ta katastrofalni poraz je gospode mladine spravil popolnoma iz ravnotežja, da kar pihajo v svoj jezi kot razdraženi kuščarji. Ker nimajo stvarnih dejstev, so začeli s svojo staro taktiko — z nesramnim in neosnovanim osebnim napadom na tov. Doboviška. Zagovarjali se bodo pred sodiščem. — Gospodje mladini, tudi s takimi sredstvi ne boste prišli naprej. Ne pomagajte, našo ljudstvo vas spoznava in vas tudi obsoja, kakor zaslužite! St. Jurji je bil samo začetek, nadaljevanje sledi, pa če še tako grozijo!

Zagorje. Obratovodja inž. Utrih postopa zelo prezirljivo z delavstvom. Mi sicer visoko cenimo brate Celje, a kdor mrzi naše delavce, ta ni prijatelj našega naroda, to morajo upoštevati oni, ki uživajo gostoljubnost naše države. To naj zadostuje za enkrat. — »Bratstvo« v Zagorju je pokazalo, da je zase vredno svojega imena. Nabralo je med svojimi člani ter odposlalo tovarišem v volaški sukni pirhe in obliki poštnih nakaznic. Živel »Bratstvo«!

Iz stranke.

Proslava 1. maja. Vse kraljeve organizacije se niso odgovorile na okrožnico načelnika NSS glede proslave 1. maja; zato jih ponovno pozivamo, da nam brezpogojno do torka dne 22. t. m. sporoče svoje sklepe, da bomo vedeli razpolagati z govorniki. Dolžnost vseh naših organizacij (političnih, strokovnih in mladinskih) je, da 1. maj proslavijo čim dostojneje. Vse potrebne informacije dale strankino tajništvo v Ljubljani, Narodni dom, telefon št. 77.

Poljski okraj. Odborova seja se vrši v petek 25. aprila točno ob 8. uri zvečer. Vsi odborniki, namestniki in pregledovalci se naj radi izredne važnosti seje, ki se vrši v istem lokalu kot zadnjič, sigurno udeležijo.

Občni zbor kraljeve organizacije NSS na Jesenicah se je vršil v nedeljo 13. aprila popoldne v prostorih gostilne Wergles. V prisotnosti 32 tovarišev otvoril občni zbor tov. Globočnik in poda predsedniško poročilo, v katerem je zlasti omenjal občinske volitve in poudaril vzroke, zakaj ni stranka postavila lastne kandidatne liste. Tov. Kolber poda nato obširno tajniško poročilo. K poročilu se je oglasil tov. Božič z nekaterimi polasuli. Nato je poročal strankin podnačelnik tov. R. Juvan. V svojem govoru se je dotaknil vseh važnejših vprašanj, prav posebno pa je razpravljal o splošni politični situaciji in strankini organizaciji. Zborovalci so njegova izvajanja vzhvalno odobraval. — Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik tov. Globočnik Andrej; v odbor pa sledeči tovariši: Ferber, Alojzij, Tičar Ivan, Božič Ljubo, Bolte Ivan, Silbar Franc in Pirc Matevž. Pregledovalci računov: tovariša Ravnik Stefan in Jamar Lenart. Pri slučajnosti se je razvila prav živahna razprava. Zborovanj se je udeležila tudi večja deputacija tovarišev z Dobrave. Po zborovanju se je vršila seja glede proslave 1. maja.

Strokovni vestnik.

NAŠ DELEGATSKI ZBOR.

Ta teden smo razposlali vsem našim podružnicam obširno okrožnico glede delegatskega zbora v St. Pavlu. Tudi tem potni ponovno naprošamo vse podružnične odbore, da pošlajo na dopise posebno pazno in nane tako odgovarjajo, posebno pa prosimo, da posvečajo okrožnicam vso pažnjo in se drže točno danih navodil.

Že v okrožnici in tudi na tem mestu smo poudarili važnost tega zborovanja in upamo, da nas bodo vsi tovariši in tovarišice razumeli in se potrudili, da bo naš zbor res veličasten.

Tovariši, tovarišice! Ta kratek čas, ki nas še loči do 4. maja, ko prihajmo v St. Pavel v Celje, naj ga vsi izkoristimo za to, da imamo

da bo udeležba čimvečja in naša manifestacija čim sijajnejša. Preveva nas naj vse en sam klic: na delo!

Iz vrst stavbinskega delavstva.

V času, ko pohaja po ljubljanskih ulicah ter moličuje za delo pri stavb. tvrdih nesteto zidarjev-domaćinov, se nahaja v našem mestu še vedno skupina nemških zidarjev pod vodstvom nekega Fraya, na katero opozarjamo tem potom javne oblasti, delavske organizacije in društva, da jih nemudoma odstranijo čez mejo. Imenovana skupina je lepo prezimovala pri nas. Pa zakaj bi tudi ne, ko ima posla obilo, ker gotovi naložninski gospodje že poskrbe za to, da imajo

služek brez ozira na to, v kakšnem položaju se nahaja domače delavstvo.

Da imamo takaj to nemško nadlego v napoti in kvar, se moramo zahvaliti gotovim nacionalnim trdkam, ki so nam tuje svojčas importirali morda z namenom, da se domači zidarji od njih kaj nauče. Ker se pa kaj takega ni dogajalo, jih smatramo pri nas za odveč, posebno sedaj, ko je ravno na fasadah na več zgradbah dokazano, česa so zmožni domači delavci pod vodstvom tudi domačih strokovnjakov. Zato še enkrat ponovno zahtevamo iz zgoraj navedenih razlogov, da se čimprej odstranijo tuji konkurenti ter da se tako pomaga skupno pobijati brezposelnost v državi ter preskrbi zasluzka domačemu brezposelnemu zidarju. Opozarjamo tudi obrtno oblast, zadrzne stavbenikov in mojstrov na način, kako akordirajo razne trdke odnosno delodajalci delo tem zidarjem-tujcem.

V slučaju, da ne bo pomagal ta naš poziv, zagotavljamo, da objavimo imena gospodov delodajalcev, ki v toliki meri skrbijo za priyandane Svabe. — Član slovenskega zidarskega in tesarskega društva.

Jesenice. Kakor smo že poročali, proslavi letos naša podružnica 1. maj povsem dostojno in veličastno. 1. maja razvijemo naš bojni prapor, ki nas bo vodil v boju za naše pravice. Proslava se vrši po sledečem sporodu. Zjutraj ob 9.10 sprejem gostov na kolodvoru, takoj po dohodu gostov razvije prapora pred kolodvorom. Pri razvitiu prapora se vrši ob enem manifestativno-protestni shod, na katerem govori Zvezin predsednik tov. R. Juvan iz Ljubljane. Pri proslavi sodeluje Sokolska godba. Po razvitiu obhod po Jesenicah. Popoldne izlet na Blejsko Dobravo, kjer se vrši majska prireditev. Tovariši, tovarišice, posetite nas 1. maja in proslavite z nami delavski prazniki!

Blejska Dobrava. Odbor tukajšnje podružnice je napravil soglasen sklep, da se udeležijo korporativno razvitiu prapora bratske podružnice NSSZ na Jesenicah. Odbor poziva zato vse članstvo in naši podružnici naklonjeno občinstvo, da politični 1. maja na Jesenice, Zbirališče ob 7. ur zjutraj v prostorih tov. Zajca. Popoldne se vrši majska prireditev v vseh prostorih tov. Zajca. Na sporedu: godba, petje, ples in — neprilijena, tovariska zabava. Vabimo vse člane in naše prijatelje, da posetijo to našo prireditev.

Litija. Tukajšnja podružnica proslavi 1. maj z dopoldanskim shodom, na katerem poroča tov. Franjo Rupnik iz Ljubljane. Popoldne se vrši izlet na Savo, kjer se sudeemo z zagorsko in trboveljsko podružnico.

Zagorje. Podružnica NSSZ ima 1. maja javni delavski shod, na katerem poroča strokovni tajnik tov. Kravos iz Ljubljane. Popoldne se vrši izlet na Savo, kjer priredijo podružnice NSSZ v Litiji, Zagorju in Trbovljah skupno majsko proslavo.

Trbovlje. Tudi naša podružnica proslavi 1. maj. Zjutraj se vrši izlet v Zagorje, kjer prisostvujemo shodu tamošnje podružnice. Popoldne skupni izlet na Savo.

St. Pavel. Naša posebna majska proslava letos odpade, ker jo združimo s proslavo ob priliki delegatskega zbora NSSZ, ki se vrši 4. maja. Delo v tovarni 1. maja počiva, mi bomo pa pripravljali, da uspe naš delegatski zbor čim veličastnejše.

Kočevje. Pri nas vladajo desolantne razmere. Tukajšnji premožgopok kar naprej odpušča delavce. Ker je že nad polovico naših članov moralo s trebuhom za kruhom, odpade letošnja proslava 1. maja. Prosimo pa vse bratske podružnice, da na shodih protestirajo proti tujerodnim elementom, ki iz sovraštosti odpuščajo domače, narodno zvezdne delavce. Mi bomo v duhu z vsemi sotrpini, tudi vi ne zapustite preganjanih Kočevcev.

Pozela. Radi začasnega triumfa Nemcev, ki samolastno gospodarijo v našem kraju in smejo zaposljevati domačine po volji, naša podružnica ni v stanu proslaviti 1. maja. Proslavi bi sledil odpust vseh naših tovarišev, ki zopet ne bi nikjer našli svoje pravice. — To je jasno pokazal slučaj Artnik-Pocajt, ki sta kot žrtve polzelskih Nemcev morala zapustiti službo. Zlostno, a resnično je, da ima pri nas Nemec večje pravice, kot domačin. Naša proslava torej za letošnje odpade, prosimo pa vse tovariše, naj se spominjajo naših največjih sovražnikov — Nemcev, ki pozabljajo, da žive med nami. Mi bomo proslavili 1. maj tilho, a s srdom v duši na vse one, ki ščitijo Nemce in predvsem na one, ki se štejejo med narodne voditelje, pa nastopajo v korist Nemcev proti nam. Proč z Nemci, živeli domačini!

27. aprila vsi k tom-boli na Kongresni trg v Ljubljani.

POZIV.

Podružnica NSSZ na Jesenicah se enkrat pozivlja vse bratske podružnice, da se udeležijo njenega slavlja prilikom razvijanja prapora, ki se vrši 1. maja. Vsa pojasnila daje tajnik tov. Lojze Božič, Jesenice.

Mladinski vestnik.

Vesele in srečne velikonočne praznike žele vsem bralcem »Nove Prave«, posebno pa izobraževalnemu društvu »Bratstvo« v Zagorju ob Savi njegovi zvesti članici Keršnik Ivan — Knjazevec, Kalšek Albin — Niš, Bazelj Alojzij in Dornovšek Viktor — Škoflje.

Sestra Anica Šatthauer, bivša tajnica »Bratstva« v Ljubliji se je podala za svojih očetov v daljnjo Ameriko. Vsi, ki smo jo poznali, zelo žalujemo za njo, ker smo jo imeli zelo radi radi njenega mirnega in ljubeznivega značaja. Posebno pa je bila sestra Anica vneto za naše društvo in je bila ena izmed najučinkovitejših in najbolj zvestih članic »Bratstva«. Pa tudi velike sposobnosti, dasiravno še mlada, je pokazala pri opravljanju tajniških poslov. Težko jo bomo pogrešali. Prepričani pa smo, da nas in našega društva tudi v daljnji Ameriki ne bo pozabila, kakor tudi mi nje ne bomo nikdar pozabili, in da bo tudi tamkajšnje Slovence seznanila z idejo Bratstva, za katero se je tu toliko trudila in žrtvovala. Želimo, da bi kmalu prišel čas, ko se sestra Anica zopet povrne med nas. Do takrat pa jo hočemo ohraniti v najlepšem spominu. V novi domovini onstran oceana želimo dragi Anici obilo sreče! — Člani in članice »Bratstva« v Ljubliji.

Predavanje »Bratstva« v Ljubliji. Pretekli petek je priredilo »Bratstvo« v Ljubliji v društvenem lokalu predavanje o Sokolstvu. Predaval je podstarosta ljubljanskega Sokola brat Fincinger, ki je v poljudnih besedah razložil pomen sokolske telovadbe in vzgoje tako v zdravstvenem kot v duševnem oziru. Zlasti je poudarjal, da pravi Sokol ni oni, ki dejansko ne izpolnjuje svojih dolžnosti v društvu. Brat Brandner je pojasnil stališče narodnih socialistov napram Sokolstvu in se skliceval na tozadevne resolucije lanskega in letošnjega stranknega zbora. Predsednik »Bratstva« brat Jelnikar se je po končani diskusiji zahvalil predavatelju za njegova področna izvajanja, zaključil predavanje in otvoril sestanke »Bratstva«. Br. Brandner je poročal o nekaterih notranjih društvenih zadevah in podal na nekatera vprašanja pojasnila. Končno je povabil brate in sestre iz Ljublije, da se v čim večjem številu udeležijo izleta v St. Pavel pri Prebolu, kjer se vrši kongres NSSZ in seja glavnega zastopstva mladine. Brat Jelnikar je nato sestanke zaključil.

Izlet »Bratstva« in »Mladosti« na velikonočni ponedeljek. Ljubljansko in šišensko »Bratstvo« in »Mladost« v Trnovem priredu na velikonočni ponedeljek, dne 21. t. m. skupen izlet k Sv. Katarini. Zbirališče je točno ob pol 8. uri zjutraj pred cerkvijo v Sp. Šiški. Vsak udeleženec izleta mora vzeti seboj za en dan hrane, ker se bomo izogibali gostiln. Želimo, da se tega prvega našega izleta udeležijo čimveč naših bratov in sester, pa tudi tovariši iz vrst stranke so vabljeni. Brate in sestre, iščimo v naravi razvedrila in zdravja!

»Bratstvo« v Zagorju priredi na velikonočni ponedeljek, 21. t. m. plesno veselico v kavarni »Müller« v Zagorju. Začetek ob 7. uri zvečer. Svira društveni sekstet. Za dobro potrebo je preskrbljeno. Vsi prijatelji delavske mladine dobrodošli. Vstopnina 5 dinarjev. Na sporedu je tudi šaljiva pošta itd. K obilni udeležbi vabi odbor.

Zastopstvo JNSM ima svojo sejo dne 4. maja ob priliki zborovanja NSSZ v St. Pavlu pri Prebolu s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo predsedstva, 2. izpremenba plačevanja članarine, 3. naše bodoče delo, 4. določitev časa prihodnjega obnega zbora, 5. slučajnosti. Delegati odhajajo iz Ljubljane ob 5.28 zjutraj, iz Maribora pa ob 5.25 zjutraj. Iz Celja odhajajo ob 7.50 in dospje v St. Peter ob 8.22, odkoder je dobre pol ure peš hoda do St. Pavla. Pozivamo vse delegate in delegatice, da se gotovo udeležijo izleta v St. Pavel, kjer bomo prisostvovali kongresu NSSZ, nato pa imeli

sejo zastopstva mladine. O mnogih važnih vprašanjih, ki se tičejo mladinskega pokreta, nam bo razpravljati. Zato naj je ne bo krajevne organizacije, ki ne bi bila zastopana na tej seji.

Osrednji izvrševalni odbor JNSM je na svoji zadnji seji 14. aprila razpravljal o Pulpanovi proslavi o priliki desetletnice njegove smrti in predlogih za sejo zastopstva mladine dne 4. maja v St. Pavlu. Prihodnja seja se vrši po velikih noči v petek, 25. t. m. ob 8. uri zvečer v tajništvo NSS, Narodni dom s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo predsedstva, 2. reševanje dopisov, 3. nadaljevanje dnevnega reda zadnje seje, 4. slučajnosti. Bratje odborniki so naprošeni, da se seje zanesljivo in točno udeležijo. Posebni vabil ne bomo razpošiljali. — Predsednik.

Iz Ljublije. (Kako prostaško se vedejo voditelji »Svobode«.) Preteklo soboto so se nahajali v restavraciji pri pošti nekateri člani »Bratstva« s svojim predsednikom br. Jelnikarjem. Vedli so se, kakor vedno, povsem dostojno, kakor je to predvideno v programu kulturnega društva »Bratstvo«. V restavraciji pa je bilo tudi nekaj pristašev internacionalne »Svobode«, ki jo sedaj ustanavljajo v Ljubliji s svojim predsednikom Weisbacherjem in tuskim hegencem Birukovim. Ko so bili Svobodisti zapazili članice »Bratstva«, so jih začeli prav prostaško izzivati. Najbolj glasen je bil Birjukov, ki je bil izključen iz tamburaškega oddelka »Bratstva« in sicer ne brez poudara, ker smo dogajali, glede njega stvari, ki se nikakor ne bi smele dogajati. Takoj, ko se je pričelo izzivanje, so naši bratje vstali in odšli, ker se niso hoteli onečastiti s tem, da bi se prepirali s tako robatnimi ljudmi, ki ne poznajo prav nobene olike. Sedaj vsaj vemo, kakšno društvo je »Svoboda«. Prva stvar vsakega društva, zlasti kulturnega, je, da nauči svoje članice dostojnega vedenja v javnih lokalih; »Svoboda« očitno ne spada med taka društva, sicer bi se njeni voditelji ne vedli tako rovtarsko. Svetujemo jim, da se pridejo v »Bratstvo« učiti olike. Obenem pa jim povemo, da z ruskim beguncem, ki smo ga mi iz tehničnih razlogov, morali izključiti iz naših vrst, niso veliko pridobili. Če so primorani internacionalci naslanjati se na take ljudi, potem je vsakomur jasno, kako stoji njihova stvar v Ljubliji.

»Bratstvo« Celje. Odhoda seja se vrši v torek, dne 22. t. m. ob 8. uri zvečer v posebni sobi pri »Škarp« na Bregu. Prosim točne in polnoštevilne udeležbe vseh članov odbora, ker je dnevni red važen! — Predsednik.

Zaključek srbo-hrvatskega tečaja »Bratstva« Celje se je vršil v ponedeljek dne 14. t. m. Po končani uri je povzel besedo načelnik šolskega oddelka br. Tone Kresnik. V vznesenih besedah se je v imenu društva in posebnikov tečaja zahvalil učitelju g. A. Radiču, ki je s svojo poštenostjo in neumornim trudom doprinesel tečaju lepe uspehe. Zahvalil se je sicer škrolo — vendar so pa ostali po svoji vztrajnosti in rednem obiskovanju pripomogli k lepemu zaključku nad 5 mesecev trajajočega kurza. — Povdaril je namen »Bratstva« — uvesti s prihodnjim šolskim letom nadaljevalni tečaj s pravico javnosti — ter za začetnike zopet nov tečaj! — Gospod učitelj A. Radič se je zahvalil iskrenim besedam br. Kresnika, povdarjal razne težave, ki so se pojavljale tekom tečaja — preko katerih se je pa šlo zadržano pot — ter da bo celjskemu »Bratstvu« tudi v bodoče radevolje na razpolago. »Bratstvo« Celje je s tem podalo prve uspehe svojega kulturnega stremljenja. — Uspeli tečaj pa štejemo predvsem v zaslugi g. učitelju Radiču, zatorej naškrenješa hvala! — Br.

Zabavni večer posebnikov srbo-hrvatskega tečaja »Bratstva« Celje se priredi v soboto, dne 3. maja t. l. Kraj se bo pravčasno naznanil.

ZA VSAKEGA PROLETARCA JE 1. MAJ NAJVEČJI PRAZNIK, PROSLAVITE GA VSI KAR NAJDOSTOJNEJE!

Tedenske novice.

Vsem našim čitateljem želimo vesele velikonočne praznike, naši mladini pa veliko lepih pirhov!

Kdo še ni storil? — Kdor še ni storil svoje dolžnosti in ta mesec plačal naročnine, naj to stori takoj ali vsaj 1. maja. — Prosimo pa tudi one, ki prejemale naš list sedaj na ogled, da se čimprej odločijo in na list naroče. Kot naročilo zadostuje, ako vplačajo naročnino po položnici, ki jo prilagamo danes. Na položnici naj se napiše natančen naslov! — »Nova Pravda« je najboljši slovenski tednik!

Uprava.

Češki gost na Sušaku. — Župan mesta Praga dr. Baksa, ki pripada narodno-socialistični stranki, se nahaja s svojo soprogo na oddihu na Sušaku. — Našemu bratu sobojevniku želimo obilo prijetnega razvedrila na slovenskem jugu!

Olimpijski dan v Ljubliji, ki so ga due 13. t. m. priredila vsa športna društva, je prav lepo uspel. Sprevod je bil zares imponozanten. Popoldne so se vršile razne tekme, na večer pa zabava v Narodnem domu.

K volitvam v Italijo bi imeli poročati še to, da se je pri poznejšem natančnem skrutinju ugotovila izvolitev našega zaslužnega dr. Willama namesto dr. Stangerja. S tem je izpolnjena tudi naša iskrena želja. Naše brate bosta tedaj v Italijanskem parlamentu zastopala dr. Willan in dr. Besednjak.

Svečana vzidava spominskih kamnov Sokola I na Taboru v Ljubliji, ki bo v zvezi z velikimi prireditvami na binkoštno soboto, nedeljo in ponedeljek, se v podrobnostih pripravljajo. Načrt svečanosti je izdelan in posamezni odseki slavnostnega odbora so zaposleni z delom za pripravo vseh točk programa. Slavnost se otvori s prireditvijo v opernem gledališču; na sporedu so telovadni nastopi, solospevi prvih opernih moči, nazovor in vzporeditev tretjega dejanja opere »Gospodstvo sen«. — Binkoštna nedelja bo društveni sokolski dan, namenjen skušnjam (dopolodne), javni telovadbi (popoldne) in se zaključil s sliko »Poklonitev društvenim dobrotvorom in sokolska zaprisega«. Zvečer na binkoštno nedeljo ljudska zabavna prireditev. Binkoštni ponedeljek je dan vzidave spominskih kamnov in dan gostov. Zjutraj bodo telovadne skušnje, ob polenajstih vzidava kamnov, poopravi gostov, ob poldanajstih spreved Sokolstva in naprednih kulturnih udrugi. Popoldne bo javna telovadba gostov, vojašva, župe Ljubljana I in Sokola I. Zaključek tvor dramatsko dejanje s slavnostnim našim narodni misli. Zvečer v ponedeljek končajo slavnostni dnevi z ljudsko zabavo na Taboru s posebnimi večernimi sporedom. Župe oz. društva, ki hočejo sodelovati, naj to pravčasno javijo v smislu navodil, ki so jih dobila v društvenem vestniku (»Naš sokolski dom«).

Draginjske doklade.

Ministrski svet je baje vendar enkrat odobril predlog finančnega ministra, ki odmerja nove draginjske doklade državnim uslužbencem. Ta naredba ima stopiti 1. maja v veljavo. Kaka je naredba ne pove nihče. In kaj je izplačilom diference med dosedanjimi prejemki in onimi po novem zakonu, ki grede od 1. oktobra 1923, tudi ne pove nihče. Zakon kie si?

Poletni čas uvedejo Angleži tudi letos. Strah v Budapešti. — V Budapešti so pričeli tiskarji strajkati. Gre za kolektivno pogodbo, ki jo hočejo brezpozorno uveljaviti po svoje.

Zopet vlom. — V soboto ponoči so vlomili v Panholzerjevo skladišče v Ljubliji ter tam hoteli razbiti železno blagajno, ki pa ni odnehal. Zato so vlomilci sicer odšli

z dolgiimi nosovi, napravili pa so le znatno škodo.

Konvencija z Italijo. V Beogradu je 25. marca italijansko-jugoslovanska komisija sprejela konvencijo za poštni promet med tema državama. Ta pogodba določa olajšave pri tranzitnih poštnih pošiljkah.

Vremenske katastrofe. — Po ljudi zimi, ki smo jo prestali, pa samo po koledarju, v resnici traja še dalje, so nekatere kraje poleg tega zadele še druge vremenske katastrofe. Tako je v Ameriki pričelo grozansko deževje, ki je trajalo dva dni in lilo je kakor iz škaf. Vode so izstopile in poplavlile cele pokrajine zlasti okrog St. Paula in Ohio, pa tudi drugod. Ponekod je padlo na novo do pol metra snega. Razdrti so mostovi in brzojavne proge, mrtvih je veliko ljudi. Silno je v Španiji, kjer je povodenj tudi napravila mnogo škode in zahtevala človeških žrtev. — Tudi pri nas dežuje skoro vsak dan pomalem; poljsko delo zaostaja. Kaka bo letina? Zgodnja gotovo ne!

Roparji v Gradcu. — Iz Nemške Avstrije poročajo, da so roparji vlomili te dni v blaginjo inšpektorata južne železnice in odnesli okrog 60 milijonov kron.

Državni podtajniki. — Teh kapacitet v naši državni upravi naše ljudstvo še ne pozna. Človek bi mislil, da so to visoki državni funkcionarji v važnih ministrstvih, ki opravljajo najvažnejše državne posle, ki delajo noč in dan in ki nosijo silno odgovornost. Po plači sodeč bi to moralo biti tako, kajti 200.000 Din letne plače je danes že nekaj. — Toda temu ni tako. Državni podtajništvo je korito, h kateremu pridejo vsi oni, ki vsled »premoaleševnosti« ministrijskih mest, ne morejo priti do čast ministra. To so korita za one nadležne vladne partizane, ki bi sicer obrnili vladni hrbet. Državni podtajniki imajo funkcijo brezdelja. Zato pa državni podtajniki nimajo niti svojih pisarn. Državni podtajnik pride vsakega prvega po plačo, to je njegovo najnapornejše delo. — Kako se teh funkcij že vesele naši demokrati!

Demokratski »Domovini« bi odgovorili na njene budalosti samo eno: »Nova Pravda« kriči in vpije na demokrate samo enkrat na teden ter po svoj moči odgovarja na »Jutrove« nesramne napade, ki jih prinaša ta list dan za dnem. — Kdo pačuje »Domovino«, ki se razpošilja zastoji, je na drugo vprašanje. Za enkrat je jasno, da živi »Domovina« na račun državne kase, ki jo plačajo demokrati za vzdrževanje »Jutra«, »Domovine«, »Tabora« in volilnega fonda. Poprej je te liste vzdrževala »Slovenska banka«, dokler je bilo kaj evenka. Ker je pa cvenk pošel, so se vrinili demokrati k radikalom, samo, da jim kaj odpade od vladnih korit.

»Socialist«. — Zadnji socialist piše: »Ali bomo pri teh volitvah nastopili enotno? Človek bi mislil, da so to visoki državni funkcionarji v važnih ministrstvih, ki opravljajo najvažnejše državne posle, ki delajo noč in dan in ki nosijo silno odgovornost. Po plači sodeč bi to moralo biti tako, kajti 200.000 Din letne plače je danes že nekaj. — Toda temu ni tako. Državni podtajništvo je korito, h kateremu pridejo vsi oni, ki vsled »premoaleševnosti« ministrijskih mest, ne morejo priti do čast ministra. To so korita za one nadležne vladne partizane, ki bi sicer obrnili vladni hrbet. Državni podtajniki imajo funkcijo brezdelja. Zato pa državni podtajniki nimajo niti svojih pisarn. Državni podtajnik pride vsakega prvega po plačo, to je njegovo najnapornejše delo. — Kako se teh funkcij že vesele naši demokrati!

Stefanovičev gospod naj vzamejo na znanje, da narodni socialisti ne bodo pridni, in naj zato kar pričnejo v zadnjem »Radikalu« zagrožene »delikte« razkrinkovati. Navedejo pa naj imena, da bo držalo!

Univerzalni ljudje.

Takoj, ko so naši demokrati uskočili v radikalni tabor, so pričeli napram vsem slojem v Sloveniji razmetavati z raznimi obljubami. Tako so se na eni strani »zavezali« za železnice in državne nameštence in jim obljubovali raj na zemlji, na drugi strani pa so jim delili klobufe s tem, da so tudi lišnim posestnikom obljubili izpremembo zakona o zaščiti stanovanjskih najemnikov.

kov. Ta bivša demokratska stranka je klika, ki je v stanu ustreči vsem slojem, ki »za-stopajo« črnega rudarja, tovarniškega delavca in izstradanega uradnika istočasno, ko daje koncesije premošnemu tovarnarju in drugim kapitalistom. Čudno, čudno, kaj zmorejo ti univerzalni ljudje z — jezikom!

V drugih državah je kaj takega nemogoče. Nobena meščanska stranka si ne upa pred nižje sloje s tako demagogijo.

Tudi v Angliji je ravno sedaj v razpravi zakonska novela o stanovanjski zaščiti najemnikov. Toda tam nastopa stranka, ki predstavlja in zastopa one sloje, kakor bivši demokrati, popolnoma drugače. Ona je dosledna in povdarja vedno, da je n. pr. sneg bel. Pri naših univerzalnih Kramerjih in Žerjavih pa je sneg enkrat bel, drugič črn, če je treba, pa tudi rdeč, zelen in sploh mavričast.

Poljski Nemci, dr. Siegfried Wüdt, Vilhelm Lakotti in Avgust Post imajo zopet na papirju svoje zadoščanje. Vsak Slovenec naj si pa dobro zapomni, da nemškimi priseljencem, ki so prišli med nas nepovabljeni s trebuhom za kruhom, pod kaznijo ne sme več očitati, da so naduti in obisti, če našega delavca mečejo na cesto. Prosvko »windische Hunde« smejo priseljenci vseh kategorij napram domačinom svobodno vporabljati. »Wir treiben keine nationale Politik« zatrjujejo naši izbaceni bivši demokrati; dejstva to potrjujejo. Omenjamo kot posebno, da sta zastopala proti Slovencu Brandnerju poljske Nemce radi označenih nezasišanih želitev slovenska advokata dr. Ernest Kalan v Celju in dr. Oton Fetteh v Ljubliji. Ves slučaj priporočamo »Orjuni« v špeciálni študij praktičnega izvajanja jugoslovanskega nacionalizma. Ljudje, ki smo sedeli med vojno po ječah radi konfliktov z Avstrijo in Nemci, smo pa storili največjo budalost, da nismo že takrat zavzeli Nemcem prijazne taktike naših zavednih demokratov; prihranili bi si bili dosti gorja in danes bi bili lahko dobri prijatelji z Nemci in njihovim kapitalom!

Za tiskovni sklad sta darovala tovariša Stopar in Dolinar v Sp. Šiški po 5 Din.

Gospodarstvo

Koliko je vreden dinar?

	Ta teden	Prejšnji teden
100 švic. frankov stane	1418.—	1414.—
100 franc. frankov	502.5	479.65
100 laških lir	381.5	356.—
100 čeških kron	238.5	239.65
100 avstrijskih kron	0.11525	0.1155
100 ogrskih kron	0.097	0.09
100 bolg. levov	58.138	58.68
100 dolarjev	9025.—	7925.—
100 angl. funtov	34900.—	34950.—

Cariška borza.

	18. aprila	9. aprila
100 dinarjev	7.05	7.075
100 franc. frankov	35.35	34.10
100 laških lir	25.275	25.45
100 čeških kron	16.825	16.90
100 avstrijskih kron	0.008	0.008
100 ogrskih	0.0075	0.008
100 bolg. levov	4.1	4.15
100 dolarjev	588.25	571.—
100 angl. funtov	2471.—	2474.—

Odgovorni urednik Anton Brandner. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubliji. Izdaja konzorcij »Nove Prave«.

Anton Lečnik

urar in juvelir,

Celje, Glavni trg

priporoča

svojo veliko zalogo birmanskih daril.

Ustanovljeno 1. 1885.

F. König, Celje,

Krekov trg, blizu kolodvora.

Trgovina z galanterijo, igrači kratko robo in pleteninami. Vedno bogata zaloga in obilna izbira

Na debelo!

Na drobno!

FRANC STRUPI, Celje,

priporoča

svojo bogato zalogo steklenine, porcelana, svetilk, šip za okna itd.

Zmerne cene in točna postrežba.

Vesele velikonočne praznike!

Alojz Ploj

trgovina s specerijo in življenjskimi potrebščinami

Celje,

Samostanska ulica.

»PYROTA«

tovarna umetnega ognja, čudežnih sveč in bakelj

Celje, poštni predal 8.

Izdajajo: rakete, kemikalije za bengalični ogenj, papirnate varnostne topice in druge predmete za umetno razsvetljavo. — Izdelovanje smolnatih bakelj v vsaki množini po najugodnejših cenah.

Brzo-brzo

na vlak v CELJE

v veletrgovino

R. STERMECKI

kjer kupite letos

sukno za moške in voleno za ženske obleke, belo, pisano in rujavno platno, kakor tudi vso drugo manufakturno robo po čudovito nizkih cenah v veletrgovini R. Stermecki, Celje.

Trgovci engros-cene. — Cenik zastoj!

Obiskujte specerijsko trgovino

Anton Fazarinc (Pri Rmetu)

CELJE, Kralja Petra cesta štev. 27.

— Tam so najnižje cene! —

Priporočava

bogato izbiro manufakturnega blaga

za spomladansko sezijo po znižanih cenah

Hladin & Dobovičnik, Celje

Glavna trgovina:

Prešernova ulica 14.

Podružnica:

Gospodarska ulica 15.